

”Yritys on parasta A-ryhmää.”

Sanni-Mari Kaarto
Heidi Määtänen

Opinnäytetyö
Helmikuu 2015

Toimintaterapian koulutusohjelma
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä(t) Kaarto, Sanni-Mari Määttänen, Heidi	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 16.02.2015
	Sivumäärä 56	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi "Yritys on parasta A-ryhmää"		
Koulutusohjelma Toimintaterapian koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Kantanen, Mari; Salminen, Suvi		
Toimeksiantaja(t) Pajan Toimiva Oy		
Tiivistelmä Opinnäytetyön lähtökohtana oli työelämälähtöinen tarve ja tekijöiden kiinnostus toimintaterapian eri osaamisalueisiin. Työelämälähtöisen opinnäytetyön toimeksiantajana oli toimintaterapiayritys Pajan Toimiva Oy, joka tuottaa toimintaterapiapalveluja Keski-Suomen alueella pääasiassa lapsille ja nuorille. Yrityksellä on Kansaneläkelaitoksen kanssa sopimus vaikeavammaisten lääkinällisen kuntoutuksen toimintaterapiapalvelujen tuottamisesta. Opinnäytetyö on kuntoutuksen suunnittelutaholle suunnattuun kyselyyn pohjautuva selvitys, jonka tavoitteena oli kerätä tietoa toimeksiantajan tuottamista palveluista kehittämistyön pohjaksi. Opinnäytetyössä kiinnitetään huomiota asiakaslähtöisyyteen niin kuntoutuksen kuin yhteistyötoimintaterapeutin näkökulmista. The Canadian Model of Client-Centered Enblement (CMCE) eli kanadalainen malli asiakaslähtöisestä toiminnan mahdollistamisesta toimi opinnäytetyön taustalla. Mallia hyödynnettiin selvityslomakkeen laadinnassa sekä tulosten analysoinnissa. Vastaukset analysoitiin sekä määrällisesti että sisällön analyysiä hyödyntäen. Lähetimme kyselyn 17 henkilölle, jotka ovat mukana kuntoutuksen suunnittelussa. Vastauksia saatiin yhteensä 9, jolloin vastausprosentti on 53 %. Peilasimme saatuja vastauksia CMCE-malliin. Sen mukaan yritys saa kiitosta erityisesti yhteistyöstä sekä erityisasiantuntijana- ja puolestapuhujana toimimisesta. Kehitettäviä asioita olivat valmentamiseen kuuluva tavoitteiden asettaminen, sekä neuvotteluun ja konsultointiin kuuluva vanhempien motivointi ja osallistaminen lapsensa terapiassa. Jatkossa voisi selvittää tarkemmin lisäkoulutusten välttämättömyyttä, sekä millaisia lisäkoulutuksia olisi hyvä käydä.		
Avainsanat (asiasanat) Toimintaterapia, Asiakaslähtöisyys, Asiakaslähtöisen mahdollistamisen malli (CMCE), Selvitys, Yritys, Laadullinen ja määrällinen tutkimus		
Muut tiedot		

Author(s) Kaarto, Sanni-Mari Määttänen, Heidi	Type of publication Bachelor's/Master's thesis	Date 16.02.2015
	Number of pages 56	Language of publication: Finnish
Permission for web publication: x		
Title of publication "The company is of the best A-group"		
Degree programme Occupational Therapy		
Tutor(s) Kantanen, Mari; Salminen, Suvi		
Assigned by Pajan Toimiva Oy		
Abstract <p>The point of departure in the thesis was a working-life-based need and authors' interest in the competences of occupational therapy. The assignor of the thesis was an occupational therapy company called Pajan Toimiva Ltd. that provides services mainly for children and adolescents in Central Finland. The company has contract with the Finnish Social Insurance Institution (KELA) about providing medical rehabilitation services for persons with severe disabilities.</p> <p>The thesis is a survey-based report. The survey was sent to those in charge of rehabilitation planning, and its goal was to collect information that would help the company to develop its occupational therapy services. The focus of the thesis was on client-centred work from the perspectives of the rehabilitee and cooperative occupational therapist.</p> <p>The Canadian Model of Client-Centred Enablement (CMCE) was in the background of the thesis. The model was utilized when compiling the survey and analyzing the results. The answers were analysed quantitatively and by using content analysis. The survey was sent to 17 persons working in rehabilitation planning. Nine persons answered the survey, so the response rate was 53 %.</p> <p>The answers were compared with the CMCE-model. According to the comparison, the company was especially acknowledged for its collaborative approach as well as for acting as an expert and advocate of rehabilitation. Development targets were found in setting goals for coaching and motivating parents and involving them as participants in their children's therapy. As future research it would be good to examine the necessity of specialization and what kind of extra education would be beneficial.</p>		
Keywords/tags (subjects) Occupational therapy, client-centeredness, CMCE, company, report, quantitative and qualitative research		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

SISÄLTÖ.....	1
1 JOHDANTO.....	3
2 TOIMEKSIANTAJA.....	4
2.1 Yrityksen toimintaterapeuttien osaaminen.....	5
2.2 Yrittäjyys sosiaali- ja terveysalalla.....	6
3 VAIKEAVAMMAISEN LÄÄKINNÄLLINEN KUNTOUTUS	7
4 TOIMINTATERAPIAN PROSESSI JA KEINOT TOIMINNAN MAHDOLLISTAMISESSA	9
4.1 Asiakaslähtöisen mahdollistamisen malli	10
5 SELVITYKSEN TARKOITUS JA TAVOITE	13
6 SELVITYKSEN TOTEUTUS.....	14
6.1 Laadullinen ja määrällinen tutkimus.....	14
6.2 Aineiston keruu ja aineiston kuvaus	15
6.3 Aineiston analyysi	16
7 TULOKSET	20
7.1 Toimintaterapeutin ammattitaito.....	20
7.2 Viestintä ja tiedonkulku	21
7.3 Yhteistyötaidot.....	23
7.4 Osallistamisen mahdollistava toimintaterapiaprosessi	25
7.5 Yleistyytyväisyys.....	30
8 TULOSTEN TARKASTELU	32
8.1 Johtopäätökset.....	37
9 POHDINTA.....	38
LÄHTEET.....	42

Liite 1.....	44
Liite 2.....	45
Liite 3.....	46
Liite 4.....	47

KUVIOT

KUVIO 1. Toiminnan mukauttamisen keinot Townsend, Beagan, Kumas-Tan, Versnel, Iwama, Landry, Stewart & Brown (2007); Hautala, Hämäläinen, Mäkelä & Rusi-Pyykkönen (2011, 218) mukaan.....	11
KUVIO 2. Yhteydenpitotavat, n=9	22
KUVIO 3. Realististen tavoitteiden asettaminen jakoi mielipiteitä, n=9.....	27
KUVIO 4. Yrityksessä parannettavat asiat hajoavat, n=9.	31

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Avoimien kysymysten analysoinnin prosessi (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109–111).	18
TAULUKKO 2. Esimerkkejä analyysiprosessista.....	19
TAULUKKO 3. Vastaajien mielestä toimintaterapian tulevaisuuden tarpeita on useisiin erilaisiin terapiamuotoihin.	28
TAULUKKO 4. Nimeämämme alaluokat voidaan CMCE:n mukaan nimettyinä.	33
TAULUKKO 5. Toiminnan mahdollistamisen keinot kysymyksittäin.	34

1 JOHDANTO

Yhteiskunnassa tapahtuu jatkuvasti muutoksia palveluiden tarjonnassa. Tämän vuoksi on palvelujen tarjontaa seurattava ja muutettava sitä mukaan, mille on tarvetta. Yhteiskunnan osallistuessa kuntoutuksen maksamiseen, on toiminnan hyödyistä ja kannattavuudesta esitettävä näyttöä (Koivikko & Sipari 2006, 28).

Opinnäytetyömme on työelämälähtöinen, jonka toimeksiantajana on keskisuomalainen toimintaterapiayritys. Tässä opinnäytetyössä vastataan yhteiskunnalliseen tarpeeseen kehittää yritystoimintaa ja toimintaterapiaa. Tarkoituksena on lähettää kysely julkisen terveydenhuollon yksiköissä toimiville yhteistyötoimintaterapeuteille. Koko opinnäytetyön tavoitteena on tarjota yritykselle kehitysideoita palvelujen parantamiseksi ja laadun varmistamiseksi. Haluamme selvittää, kokevatko kuntoutussuunnitelman laadintaan osallistuneet julkisen puolen toimintaterapeutit yrityksen tuottavan kuntoutussuunnitelman mukaisia toimintaterapiapalveluja.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksia ja kuntoutusrahaetuuksia koskevan lain mukaan julkinen terveydenhuolto laatii suunnitelman kuntoutujan hoidosta, joka sitten toimitetaan Kansaneläkelaitokselle. Kirjallisen kuntoutussuunnitelman on oltava osana vaikeavammaisen lääkinnällistä kuntoutusta. (L 15.7.2005/566.) On tärkeää huomioida lähettävä taho juuri sen takia, että heidän vastuullaan on kuntoutussuunnitelman mukaiset alku- ja loppuarvioinnit, ja täten he ovat vaikuttamassa toimintaterapiaprosessiin. Yrityksen toimintaterapeutit vaikuttavat osaamisellaan siihen, miten kuntoutujan toimintaterapia etenee - vaikuttaen myös siihen millaista palvelua asiakkaat saavat vaikeavammaisen kuntoutuksen näkökulmasta. On kehitettävä ja arvioitava toimintaterapian palveluja, jotta ne vahvistaisivat ihmisen toimintakykyä ja voimavaroja, sekä työote olisi tukea antavaa. Asiakkaan ja kuntoutuksen ollessa keskiössä, on asiakaslähtöisyyden ja palvelujen kehittäminen jo siksi tärkeää. Asiakaslähtöisen mahdollistamisen malli (CMCE) ohjaa toimintaterapian toiminta- ja asiakaslähtöisyyttä, ja toimii näin ollen vahvasti tämän opinnäytetyön taustalla.

Malli ohjaa toimintapohjaista mahdollistamista, jonka mukaan toimintaterapiaprosessiin kuuluu viisi perusosaa: toiminnallisten haasteiden tunnistaminen, vahvuuksi-

en käyttäminen apukeinojen löytämisessä, asiakaslähtöisyyden varmistaminen, motiiviteollisen tietopohjan käyttäminen, sekä ammatillisten perusteluiden käyttö toimintaterapeuttisessa ongelmassa. Kohdat perustuvat siihen oletukseen, että jokaisella on tarve toimintaan. Ihmisen toimintatavat kehittyvät elämänsä tuomien arvojen, kiinnostuksen kohteiden ja kontekstin mukaan. Jokainen yksilö, ympäristö ja toiminta ovat erilaisia, eivätkä toimintaterapian keinot toiminnan mahdollistamiseen voi olla samanlaisia. Tämän takia asiakaslähtöisyys ja kuntoutujan huomioiminen yksilöinä ovat tärkeitä. (Polatajko, Davis, Cantin, Dubouloz-Wilner & Trentham 2007, 207-208; 214.) Toiminnan mahdollistamisen keinot auttavat toimintaterapeuttia asiakaslähtöisessä terapiassa (Townsend, Beagan, Kumas-Tan, Versnel, Iwama, Landry, Stewart & Brown 2007, 116).

Opinnäytetyössä vaikuttaa opinnäytetyöntekijöiden mielenkiinto yritysmaailmaa sekä palvelujen kehittämistä kohtaan. Tärkeimpänä lähtökohtana lähdimme hakemaan eväitä työelämään. Toimintaterapiapalveluihin perehtyminen sekä selvityksen tekeminen asiakaslähtöisyyteen pohjautuvista tekijöistä oli mainio tapa virittää ajatukset toimintaterapeutin työhön ja sen mahdollisiin kompastuskiviin.

2 TOIMEKSIANTAJA

Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimii toimintaterapiapalveluja tuottava toimintaterapiayritys Pajan Toimiva Oy. Yrityksessä työskentelee viisi toimintaterapeuttia. Yritys tuottaa palveluja pääasiassa lapsille ja nuorille, mutta yksi toimintaterapeutti tekee lisäksi toimintaterapiaa aikuisille.

Toimintaterapia toteutetaan yrityksen omissa tiloissa sekä kuntoutettavan omassa ympäristössä, kuten esimerkiksi kotona tai päiväkodissa. Yrityksen toiminta-ajatuksena on tehdä yhteistyötä asiakkaan lähipiirin ja muiden ammattialojen kanssa, jotka ovat osana asiakkaan kuntoutusta ja kehitystä. Näitä ovat esimerkiksi kuntoutusryhmä ja päiväkodin henkilökunta. Toimintaterapia on pääasiassa yksilöterapi-aa, mutta yritykselle on tullut uutena ryhmäterapi-aa lapsille ja aikuisille. Yrityksellä on sopimus Kansaneläkelaitoksen kanssa vaikeavammaisten lääkinällisen kuntoutuksen toimintaterapiapalvelujen kuntoutusten tuottamisesta. Toimintaterapian

maksaa Kela, terveyskeskus, sairaanhoitopiiri, sosiaalitoimi, vakuutusyhtiö tai asiakas itse. Yrityksen kanssa samoissa tiloissa toimii fysioterapiayritys, jonka kuntoutuksen pääpaino on myös lapsissa ja nuorissa. (Terapiapaja 2008–2015.) Yritykset tekevät keskenään moniammatillista yhteistyötä (Palvelut 2008–2015).

Vaikka Pajan Toimiva Oy:n ensisijaiset asiakkaat ovat erilaiset kuntoutujat, heidän asiakkaitaan ovat myös kuntoutujan kuntoutukseen lähettäjä. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön mukaan yritykset voivat myydä palvelujaan niin kunnille kuin suoraan asiakkaille (Yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut 2012). Palveluita ostavat ovat siis yrityksen asiakkaita, sillä perusterveydenhuolto laatii yhden-kolmen vuoden mittaisen kuntoutussuunnitelman, jonka kuntoutus voidaan toteuttaa omana toimintana tai ostopalveluna. Mikäli asiakkaan toimintakyky täyttää vaikeavammaisuuden kriteerit, siirtyy hänen kuntoutuksen toteutus Kelan vaikeavammaisten lääkinnälliseen kuntoutukseen. (L 15.7.2005/566.) Tällöin suunnitteluvastuu on edelleen perusterveydenhuollolla/erikoissairaanhoidolla. Lähettävän tahon toimintaterapeutit laativat kuntoutujalle tavoitteet yhteistyössä kuntoutujan ja hänen lähiomaistensa kanssa. Lähettävän tahon toimintaterapeutit tekevät kuntoutujasta myös loppuarvion kuntoutusjakson päätyttyä. Jotta Pajan Toimiva Oy voisi kehittää tuotteita ja palveluja, teetämme asiakaskyselyn lähettävän tahon toimintaterapeuteille Pajan Toimiva Oy:n palveluista ja kehittämisehdotuksista. Jokaiselle yhteistyöasiakkaalle lähetetään oma kysely täytettäväksi. Keskitymme opinnäytetyössämme lääkinnällisen kuntoutuksen näkökulmaan, sillä toimintaterapia on tärkeä osa sitä ja se on tärkeä osa yrityksen toimintaa.

2.1 Yrityksen toimintaterapeuttien osaaminen

Yrityksen jokaisella toimintaterapeutilla on Valviran laillistama ammattioikeus. He ovat kouluttautuneet ammattikorkeakoulussa, jonka lisäksi he ovat kehittäneet itseään ja yritystään hankkimalla peruskoulutuksen lisäksi erilaisia lisäkoulutuksia. Kolmella toimintaterapeuteista on lisäkoulutuksena NDT (Neurodevelopmental Treatment), Bobath-terapiakoulutus. Se on suunnattu neurologisesti vammautuneiden kuntoutukseen. Sen punainen lanka menee kokonaisvaltaisen kuntoutuksen ympäril-

lä, sillä se tutkii, toteuttaa terapiaa ja hoitaa. Terapiassa otetaan lapsen lisäksi huomioon ympäristö. (Toimintaterapeutit 2008–2014.)

Muita lisäkoulutuksia, mitä yrityksen toimintaterapeutit ovat hankkineet:

- Lasten ja nuorten toimintaterapian syventävä koulutus
- Theraplay -peruskoulutus
- Psykoterapeuttiset vuorovaikutustaidot (ammattillinen erikoistumiskoulutus, amk)
- Psykoterapeuttikoulutus
- Shindo -rentoutusvenyttelyohjaaja
- Voimauttava valokuvausmenetelmä
- Ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen valmentaja
- Neuropsykiatrinen valmentaja

(Toimintaterapeutit 2008–2014.)

Toimintaterapeuttien lisäkoulutukset edistävät heidän ammattiosaamistaan sekä yrityksen menestymistä. Erikoistuminen ohjaa käyttämään erilaisia tekniikoita erityisissä tilanteissa (Townsend ym. 2007, 127). Näitä tekniikoita ovat esimerkiksi ryhmäterapian, psykososiaalisen kuntoutuksen ja sensorisen integraation käyttö. Erityisosaamista käytetään hyödyksi tiettyjen asiakasryhmien kohdalla, esimerkiksi neurologisen kehityksen tekniikkaa käytetään tukemaan monien lasten toimintaa. (Townsend ym. 2007, 113–114.) Yrityksessä terapeutit käyttävät erilaisia toimintaterapiaprosesseja, liittyen heidän lisäkoulutuksiin. Yrityksessä käytetään toimintaterapian perusprosessia, jota toimintaterapeutit mukailevat lisäkoulutusten tuoman tiedon mukaisesti (liitteet 2. ja 3.)

2.2 Yrittäjyys sosiaali- ja terveysalalla

Asiakslähtöisyys on osa yrittäjän arkea - oli tämä toimintaterapeutti tai ei. Asiakkuussuhde on vuorovaikutusta, joka kehittyy jatkuvasti. Asiakkaan tyytyväisyyteen pystyy vaikuttamaan muun muassa asiakastyytyväisyyden jatkuvalla seurannalla sekä vuoropuhelulla. Kontaktit asiakkaan kanssa ovat siis tärkeitä pelkästään jo yrittäjän

näkökulmasta. (Hesso 2013, 137.) Yrityksellä on aina visio, joka kertoo, mihin yrityksessä pyritään. Se on tavoite, mikä antaa suunnan, ja mikä pitäisi olla yrittäjällä itsellään selkeästi mielessä. (Hesso 2013, 27.)

Ammatinharjoittajana toimivien toimintaterapeuttien määrä lisääntyi selvästi 1990-luvulla, kun Kela aloitti tarjouspyynnöt. Nämä tarjouspyynnöt koskivat vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta, jotka Kela järjesti. Tämä edisti myös Suomen toimintaterapeuttiliiton toimintaa, sillä vuonna 1995 perustettiin Suomen toimintaterapeuttiliittoon itsenäisten ammatinharjoittajien työryhmä. (Vehkaperä 2005, 19.) Toimintaterapiayrittäjille asiakkaat tulevat maksusitoumuksella tai Kelan vaikeavammaisen kuntoutuksen kautta (Yrittäjyys 2014).

3 VAIKEAVAMMAISEN LÄÄKINNÄLLINEN KUNTOUTUS

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on tehnyt tiivistelmän Rädyn (2010) tekemän kirjan pohjalta vaikeavammaisuuden ja vammaisuuden arvioinnista. Vaikeavammaisuuden ja vammaisuuden arvioinnin tulisi painottua toiminnallisten rajoitusten kuvaamiseen ja selvittämiseen. (Vaikeavammaisuuden arviointi 2014.) Vammaispalvelujen käsikirjassa vaikeavammaisuuden arviointi edellyttää myös toiminnallisten rajoitusten pysyvyyden arviointia. Arviointi ei siis perustu yksin lääkärin tai terveydenhuoltohenkilöstön arvioon vaan mukana on myös sosiaalihuolto. Arvioinnissa on otettava huomioon myös arvioitavan henkilön omat kokemukset sekä kuunnella huoltajia, jos asiakas ei ole tarpeeksi kyvykäs itse arvioimaan tilannetta. Myös Suomen lain mukaan lapsiasiakkaiden kuuleminen on tärkeää, sillä Suomen perustuslain (L 11.6.1999/731) mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.

Lääkinnällinen kuntoutus on täydennystä varsinaiseen sairaanhoitoon (Räty 2010, 388). Lääkinnällisen kuntoutuksen toinen nimi on toimintakyvyn kuntoutus ja sen tarkoituksena on ylläpitää ja parantaa toimintakykyä eri osa-alueilla. Päivittäisten toimintojen, elämänhallinnan hallitseminen ja mahdollisimman itsenäinen suoriutuminen on myös osana kuntoutuksen erilaisia tavoitteita. Lääkinnälliseen kuntoutukseen sisältyy esimerkiksi kuntoutuksen neuvonta ja ohjaus, erilaisia terapioida sekä

kuntoutusjaksoja. (Lääkinnällinen kuntoutus 2013.) Vaikeavammaisena lääkitieteelliseen kuntoutukseen oikeutettuna henkilöä pidetään, jos hänellä oleva sairaus, vika tai vamma aiheuttaa yleisen lääketieteellisen ja toiminnallisen haitan. Tämän Kelan kuntoutuksen saamiseksi vammasta pitää tulla vähintään vuoden kestävä kuntoutuksen tarve sekä haitan tulee olla niin suuri, että henkilöllä on huomattavia vaikeuksia jokapäiväisissä toimissa selviytymisessä. Hän ei kuitenkaan saa olla julkisessa laitoshoidossa. (L 15.7.2005/566.)

Kelan standardin eli avoterapiakuntoutuksen kuvauksen mukaan toimintaterapiaa voi toteuttaa ammattitutkinnon suorittanut henkilö, jolla on Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston Valviran myöntämä oikeus harjoittaa ammattiaan laillistettuna ammattihenkilönä. Toimintaterapiassa tavoitteena on jokapäiväisissä elämäntilanteissa kuntoutujalle merkityksellisen toiminnan mahdollistuminen. Toimintaterapioiden vaikutuksen kohdentaminen osuu kuntoutujan, toimintaympäristöön sekä tekeillä olevaan toimintoon. Standardi määrittelee myös toimintaterapioiden tukevan ja mahdollistavan kuntoutujan osallistumista omassa toimintaympäristössään esimerkiksi itsestä huolehtimiseen, leikkiin, kotielämään sekä vapaa-ajan ja työelämän toimintoihin. (Kelan vaikeavammaisten avoterapiastandardi 2010, 25.)

Kelan standardien tavoitteena on kuntoutujan oikeuksien lisäksi taata Kelan kuntoutujalle laadulliset avoterapiapalvelut. Kuvauksessa siis määritellään vaikeavammaisten lääkitieteellisten avoterapiapalveluiden laatuvaatimukset, joilla halutaan varmistaa muun muassa kuntoutujan kokonaisvaltainen huomiointi ja kuntoutustavoitteiden asiakaslähtöisyys. (Mts. 3.) Itse terapiassa Kelan standardi tulisi näkyä kuntoutujan omien elämäntavoitteiden, työ-, opiskelu- ja toimintakyvyn sekä elämänhallinnan mahdollistamisena. Myös kuntoutujan läheiset sekä toimintaympäristöt tulisi huomioida. (Mts. 15.) Standardin mukaan kuntoutujan tulee osallistua oman kuntoutusprosessinsa suunnitteluun. Tavoitteiden saavuttamiseksi tehdään yhteistyötä niin kuntoutujan lähiverkoston, kuin Kelan, hoitavan tason, kuntoutuksen palveluntuottajan ja muiden läheisesti kuntoutukseen liittyvien tahojen kanssa. (Mts. 4.)

Kelan tehtävänä on järjestää lääkitieteellistä kuntoutusta alle 65-vuotiaille vaikeavammaisille. Kela myös korvaa kustannuksia, joita kuntoutuksesta aiheutuu. Vaikeavam-

maisena lääkinällisen kuntoutuksen järjestää aina yksilön tarpeen mukaan Kela - muut kuntoutukset ovat kunnan vastuulla. (Lääkinällinen kuntoutus vaikeavammaisille 2013.)

4 TOIMINTATERAPIAN PROSESSI JA KEINOT TOIMINNAN MAHDOLLISTAMISESSA

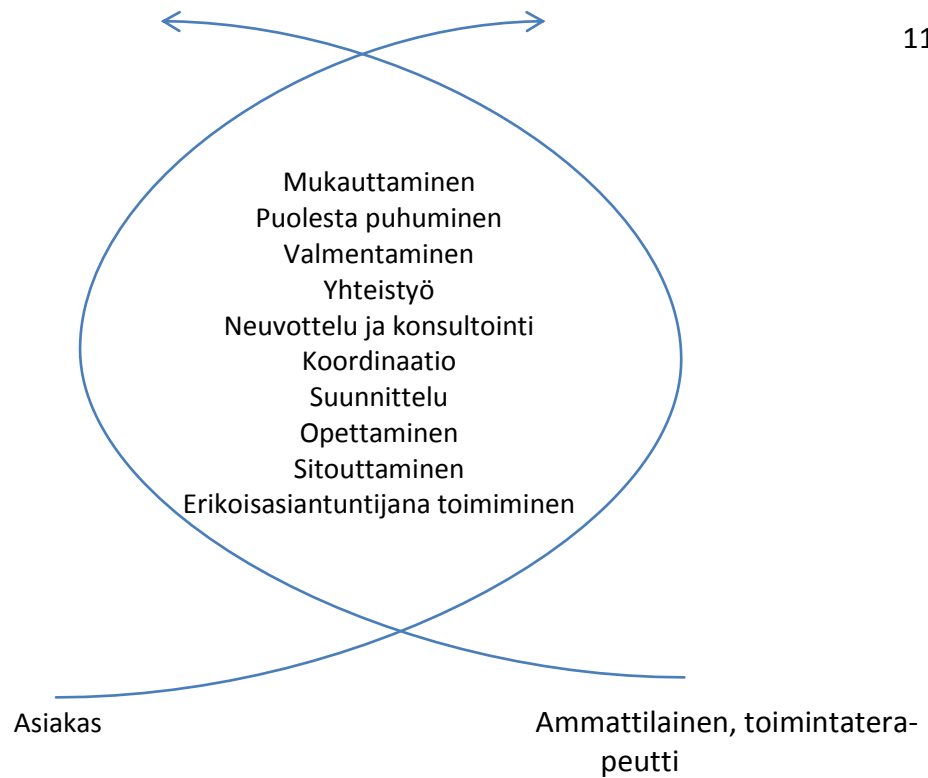
Kanadalaisen toimintaterapian ajattelumallin mukaan toimintaterapian perusajatus on, että toiminta on terapeutista ja ihminen on toiminnallinen olento. Terveys mahdollistaa kontrollin ja valinnat ihmisen elämässä, mutta ihminen pystyy kuitenkin muuttumaan. Kuntoutuja itse on oman toiminnallisuutensa asiantuntija ja näin ollen hänen tuleekin olla iso osa toimintaterapiaprosessia. Ihminen tarvitsee toimintaa ja toiminnalla on terapeuttinen vaikutus, voimme tällöin olettaa, että toiminta vaikuttaa terveyteen ja strukturoi arkea (Townsend ym. 2007, 3-4; 21).

Toimintaterapia on julkisella ja yksityisellä sektorilla tapahtuvaa kuntoutusta. Sen tavoitteena on asiakkaan itsenäisyyden ja toiminnan tukeminen niin, että tämä selviää arjessa mahdollisimman itsenäisesti ja sujuvasti sairastumisesta, vammautumisesta tai muusta elämäntilanteesta huolimatta. Käytännössä harjoitellaan paljon esimerkiksi arjen taitoja sekä psykososiaalisia taitoja. Toimintaterapiassa painotetaan jokaisen ihmisen mahdollisuutta vaikuttaa tulevaisuuteensa ja hyvinvointiinsa omien valintojen kautta. Ratkaisut pulmiin mietitään aina yhdessä kuntoutujan kanssa, mutta myös kuntoutujan lähipiiriä, kuten perhettä ja avustajia, ohjataan tavoitteiden saavuttamisen tukemiseen. Terapia voi olla yksilö- tai ryhmäterapiaa asiakkaan tavoitteista riippuen. (Toimintaterapia 2012.) Kanadalainen toimintaterapiamalli painottaa toiminnan suorittamista, mikä syntyy henkilön eli persoonan, toiminnan ja ympäristön vuorovaikutuksesta. Malli on näin ollen tarkoitettu kuvaamaan näitä kolmea osaa, jotka johtavat ja yhdessä vaikuttavat toiminnan suorittamiseen eri tavoin. (Polatajko, Davis, Stewart, Cantin, Amoroso, Purdie & Zimmerman 2007, 22–23.) Kun toiminnan ja asiakaslähtöisyyden halutaan olevan terapian keskiössä, on kuntoutujan osallistuminen terapian suunnitteluun tärkeää (Townsend ym. 2007, 101).

4.1 Asiakslähtöisen mahdollistamisen malli

The Canadian Model of Client-Centered Enablement (CMCE) eli kanadalainen asiakaslähtöisen mahdollistamisen malli. CMCE-mallin lähtökohtana on toimintaterapeuttien tärkeä osaaminen eli asiakkaana toimivan kuntoutujan toiminnan mahdollistaminen. Tärkeää toiminnan mahdollistamisessa on asiakkaan toiveiden huomioiminen siten, että tavallinen asiakkaan arkeen liittyvä toiminta on keskiössä. Asiakkaana voi olla niin yksilö, perhe tai ryhmä, kuin yhteisö tai järjestökin. Mallissa tavoitteet ovat tärkeä osa, ja ne perustuvat asiakkaan ja ammattilaisen yhteisymmärrykseen muutosta kaipaavista asioista. (Townsend ym. 2007, 109–110.)

Vaikka terapiaa suunnitellaan asiakkaan kanssa yhdessä, on toimintaterapeutti kuitenkin se, joka muodostaa terapiassa käytetyt menetelmät asiakkaan mielenkiinnon kohteista, taidoista ja kokemuksista. Toiminnan mahdollistamisen keinot (kuvio 1.) ovat mukauttaminen (adapt), puolestapuhujana toimiminen (advocate), valmentaminen (coach), yhteistyö (collaborate), neuvottelu ja konsultointi (consult), koordinoiminen (coordinate), suunnittelu (design/build), opettaminen (educate), sitouttaminen (engage) ja erikoisasiantuntijana toimiminen (specialize). (Townsend ym. 2007, 112–113; Hautala, Hämäläinen, Mäkelä & Rusi-Pyykönen 2011, 218–222.)

KUVIO 1. Toiminnan mukauttamisen keinot Townsend, Beagan, Kumas-Tan, Versnel, Iwama, Landry, Stewart & Brown (2007); Hautala, Hämäläinen, Mäkelä & Rusi-Pyykkönen (2011, 218) mukaan.

Jokaisella toiminnan mahdollistamisen keinolla on omat erityispiirteensä. Näiden keinojen avulla olemme lähteneet pohtimaan toimintaterapeutin osaamista sekä miettimään kyselyn kysymyksiä. Mallin mukaan *mukauttamisella* tarkoitetaan asiakkaan sopeutumista toiminnallisiin haasteisiin. Toimintaterapeutin tulee osata havainnoida ja muokata asiakkaan toimintaa asiakkaan ja tämän ympäristön vaatimusten mukaisesti. *Puolestapuhujana toimiminen* sisältää tietoisuuden asioista, joita muut eivät ole huomanneet sekä haasteet, joista muut ajattelevat eri tavoin. Toimintaterapeutti voi ehdottaa muutoksia käytänteissä tai kannustaa vammautuneita ihmisiä kokeilemaan jotain sellaista, mitä he eivät kuvitelleet voivansa tehdä. Toimintaterapeutti voi tukea lasta ilmaisemaan kiinnostuksen kohteistaan sekä huolehtia, että pyörätuolilla kulkevan kuntoutujan päivittäisessä ympäristössä on liuskat ja muut esteettömyyteen liittyvät asiat kohdillaan. (Townsend ym. 2007, 117–118.)

Valmentaminen toimintaterapiassa tarkoittaa mallin mukaan yhteistyössä tehtyä haasteiden tunnistamista, tavoitteiden asettamista sekä niiden saavuttamista. Toiminnallisen kehittymisen varmistaa toimintaterapeutin antama palaute. Toimintate-

rapeutin on siis tunnistettava asiakkaansa vahvuudet, voimavarat, haasteet ja tavoitteet. *Yhteistyö* taas perustuu molemmin puoleiseen kunnioitukseen, aitoon kiinnostukseen ja luovaan kommunikointiin. Se edellyttää muun muassa kuuntelemisen, kommunikaation ja kunnioituksen osoittamisen taitoja. Yhteistyö perheiden välillä on myös tärkeää. Yrityksissä toimintaterapeutti saattaa suunnitella ja kehittää yhteistyötä eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Verkostoille voi yhteisen kannan löytäminen vaatia neuvotteluja. (Townsend ym. 2007, 119-120.)

Neuvottelu ja konsultointi ovat tärkeitä taitoja näkökulmia vaihtaessa. Toimintaterapiassa taidot ovat suuressa osassa koko asiakassuhteen ajan. Neuvottelu yksilön ja perheiden kanssa alkaa heidän näkökulmien kuuntelulla, rohkaisulla, erilaisuuden kunnioittamisen opettamisella sekä kertomalla vaihtoehtoja siitä, miten voi sopeutua muutokseen. Tähän liittyen toimintaterapeutin tulee osata esimerkiksi tiedon hakua ja eri näkökulmien miettimistä. Toimintaterapeutin tulee neuvotella asiakkaan kanssa, jotta tämä oppii yhdistämään erilaisia tietoja. (Townsend ym. 2007, 121.)

Mallin mukaan *koordinoiminen* hyödyntää toimintaterapeutin yhdistelyä, analysointia ja toimintaa persoonan, ympäristön ja toiminnan vaikutuksista. Toimintaterapeutin näkemys persoonan ja ympäristön vaikutuksesta jokapäiväisiin toimintoihin on laaja. Toimintaterapeutin koordinoitaitaidot voivat olla tärkeitä tekijöitä saamaan asiakkaita huomaamaan asioiden seurauksia. Toimintaterapeutti punoo yhteen eri suunnitelmia, näkökulmia ja haasteita. Koordinoinnin tarkoituksena on tehdä asiakkaan osallistuminen mahdollisimman saumattomaksi. Koordinoiminen voi sisältää päätöksen siitä, mitä kirjataan, miten kirjaaminen tehdään, ja mihin kirjattuja dokumentteja käytetään. Asiakastilanteissa tarkoitus on tallentaa muistiin kunkin asiakkaan toimintaterapian käytännön prosessi. (Townsend ym. 2007, 122.)

Toimintaterapian *suunnittelu* tarkoittaa suunnitelman muotoilemista. Suunnittelutaitoihin kuuluu muun muassa ohjausstrategian-, ympäristöön sopeutumisen- ja sosiaalisen muutoksen puolustamisen suunnittelut. Suunnitelmat voivat liittyä esimerkiksi rakennettuun tai tunteelliseen ympäristöön sopeutumiseen sekä palvelujen toteuttamiseen. Tällaista on esimerkiksi rakennusten muokkaaminen fyysisesti sopiviksi. (Townsend ym. 2007, 123.)

Opettaminen on tärkeä osa toimintaterapeutin työtä, sillä opettamalla käytännön taitoja, asiakkaat selviytyvät jokapäiväisessä elämässä. Opettamisen taidot liittyvät läheisesti eri oppimistyyliihin, kuten kokemusperäiseen oppimiseen. Toimintaterapeuttien tulee osata opettaa asiakkaita eri ympäristössä kuin siinä missä tekeminen oikeasti tapahtuu. Opettamisessa toimintoja saatetaan harjoitella asiakkaan kanssa demonstroiden tai harjoitellen samantyyllisiä toimintoja, jonka jälkeen asiakas vie taidot arkeen. (Townsend ym. 2007, 124.) Esimerkiksi lapsen opettaminen onnistuu pelin ja leikin avulla, joita kautta hän oppii päivittäin käytettäviä taitoja.

Sitouttaminen on mahdollistamisen keino, joka saa asiakkaat osallistumaan toimintojen tekemiseen niin, etteivät suunnitelmat jää pelkästään puhumisen tasolle. Kyky saada asiakkaat sitoutumaan on läheisesti yhteydessä asiakaslähtöisyyteen, sillä asiakkaat ovat tärkeä osa terapiaan liittyvien päätösten teossa. Sitouttaminen ja asiakaslähtöisyys ovat tärkeitä, sillä ne auttavat myös terapeuttisen yhteyden luomisessa. Merkitystä on myös siinä, että tätä kautta asiakkaat voivat kertoa omia mielipiteitään. Toimintaterapeuttien lisäkoulutukset edistävät heidän ammattiosaamistaan sekä yrityksen menestymistä. *Erikoisasiantuntijana toimiminen* ohjaa käyttämään erilaisia tekniikoita erityisissä tilanteissa. Näitä tekniikoita ovat esimerkiksi ryhmäterapian, psykososiaalisen kuntoutuksen ja sensorisen integraation käyttö. Erityisosaamista käytetään hyödyksi tiettyjen asiakasryhmien kohdalla. Esimerkiksi neurologisen kehityksen tekniikkaa käytetään tukemaan monien lasten toimintaa. (Townsend ym. 2007, 113–114, 125–127.)

5 SELVITYKSEN TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyö ja tutkimus ovat usein ratkaisu jonkin ongelman selvittämiseksi (Kanonen 2012, 12–13). Opinnäytetyön päätavoitteena on kehittää jyvaskyläläisen toimintaterapiayrityksen, Pajan Toimiva Oy:n vaikeavammaisen lääkinnällisen kuntoutuksen palveluita. Opinnäytetyössä teimme kyselyn toimintaterapian lähettävälle taholle, jonka tulokset analysoimme. Toimivien toimintaterapiayritysten on tärkeä kehittää omia palveluita sekä yrityksessä työskentelevien toimintaterapeuttien osaamista. Näin pystytään kehittämään myös asiakaslähtöisyyttä. Kehittämistavoitteen täyttämiseksi on tärkeää kerätä ja saada palautetta sekä mahdollisia kehittämisideoita yri-

tyksen asiakkailta. Yrityksessä ei ole aiemmin tehty tämänlaista projektia, joten tälle yritykselle tämä tutkimus on ensimmäinen. Yrityksen kehittäminen itsessään on laaja prosessi, jonka opinnäytetyömme selvitys aloittaa. Yrityksen palveluiden halutaan olevan opinnäytetyön jälkeen parempia. Kehittämistyössä voidaan myös jo oleva ratkaisu viedä eteenpäin ja soveltaa erilaiseen toimintaympäristöön (Kananen 2012, 13).

Toimintaterapiassa tärkeää on asiakaslähtöisyys, erilaiset toimintaterapiamuodot ja näin ollen myös toimintaterapeuttien mahdolliset lisäkoulutukset. Kyselyllämme haluamme kehittää yrityksen palveluja, saada palautetta yrityksen toiminnasta, sekä tarkistaa, tarjoaako yritys sellaisia palveluja, joita tällä hetkellä toimintaterapiassa tarvitaan. Otamme siis selvää, onko lähetteen antaja tyytyväinen yrityksen palvelutarjontaan ja tehtyihin terapiaihin. Yhteistyö lähetteen antajan ja terapiaa toteuttavan osapuolen välillä on tärkeää terapian onnistumisen kannalta. Tämän takia yhteistyön parantaminen ja sen muuttaminen on hyvinkin ajankohtainen asia, ja auttaa yritystä ja toimintaterapeutteja kehittymään pitkälläkin tähtäimellä.

6 SELVITYKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme on työelämälähtöinen selvitys. Siinä yhdistyy työelämälähtöinen tarve ja tekijöiden kiinnostuksen aiheet. Opinnäytetyötä tehdessä olemme olleet yhteydessä toimeksiantajaan, jolta olemme saaneet konkreettista näkökulmaa työelämään.

6.1 Laadullinen ja määrällinen tutkimus

Opinnäytetyö on laadullinen opinnäytetyö, sillä se liittyy ihmisten tuottamiin merkityksiin ja tiedonantajat valitaan tarkoituksenmukaisesti (Tuomi 2007, 97). Selvityksemme kohdejoukko on pieni, sillä siihen kuuluu vain yrityksen kanssa työskentelevät julkisen puolen kuntoutussuunnitelman laadintaan osallistuvat toimintaterapeutit ja kuntoutuksenohjaaja. Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistämään tutkimustuloksia kuten määrällisessä tutkimuksessa eli se tutkii vain yksittäistä tapausta. Laadullisen tutkimuksen toteuttamiseen ei ole tarkkaa viitekehystä. (Kananen 2008, 24–25.)

Määrällinen tutkimus liittyy opinnäytetyöhömmee, sillä se järjestää ideoita ja voi samalla paljastaa piilossa olevia oletuksia, luoda uusia ideoita, selityksiä ja ennusteita, sekä se voi tuoda esille ongelman monimutkaisuuden (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 142). Määrällisessä tutkimuksessa tärkeinä teemoina ovat ilmiön sijoittuminen teoriasuuntaukseen, keskeisten käsitteiden määrittäminen ja mahdollisesti hypoteesien asettaminen. Määrällisessä tutkimuksessa tulokset analysoidaan tilastollisesti ja niiden perusteella tehdään päätelmiä. Tuloksia voidaan kuvata prosenttitaulukoiden avulla sekä niitä testataan tilastollisesti merkitsevyyden selvittämiseksi. (Hirsjärvi ym. 2009, 140.)

6.2 Aineiston keruu ja aineiston kuvaus

Aineiston keruu toteutettiin sähköisellä kyselyllä Webropol-järjestelmän kautta. Linkki selvitykseen lähetettiin toimeksiantajan laatiman sähköpostilistan mukaisesti 17:lle kuntoutussuunnitelmia laativalle toimintaterapeutille ja yhdelle kuntoutuksen ohjaajalle marraskuussa 2014. Koska toimeksiantajamme yritys sijaitsee Keski-Suomessa, lähetimme kyselyn vain niille alueen toimintaterapeuteille ja kuntoutuksenohjaajalle, joiden kanssa toimeksiantajayrityksen toimintaterapeutit ovat yhteistyössä. Selvityksen lähettämisen jälkeen selvisi, että kuntoutuksen ohjaaja ei työskentele enää entisessä työtehtävässä, joten sähköpostiviestimme ei tavoittanut häntä. Tällöin sähköpostimme lähti vain 17:lle yhteistyöhenkilölle.

Käytimme Webropol-järjestelmään suunnittelemaamme kyselylomaketta. Lomakkeen tarkoituksena on saada siihen vastaavan henkilön mielipiteitä. Selvitys siis lähetettiin saatekirjeen kera vastaajien sähköposteihin. Kyselyn ongelmia ovat tutkimuslomakkeen lähettämisen ajoitus, ja vastausten hidas palautuvuus tutkijalle. Jos ajoitusta ei suunnittele hyvin, voi vastausprosentti jäädä alhaiseksi. Tämän takia tutkija voi joutua lähettämään tutkittaville uusia vastauspyyntöjä. Tämä tietää ylimääräisiä resursseja, jotka minimoimme tekemällä selvityksen sähköisesti. (Vilkkä 2007, 28.)

Vastausaika selvitykseen oli viikko, jolloin saimme kuusi vastausta. Vastauksista neljä oli lasten puolen toimintaterapeuttia ja kaksi aikuispuolen toimintaterapeuttia. Tämän jälkeen lähetimme karhukirjeen kaikille niille, jotka eivät olleet ensimmäisellä

kierroksella vastanneet. Tällä kerralla saimme kolme lasten toimintaterapeutin vastausta lisää. Odotimme vielä kolme päivää näiden vastausten jälkeen, kunnes suljimme kyselyn linkin. Vastaajia oli lopuksi yhdeksän kappaletta ($n=9$), joka on 53 % selvityksen saaneista vastaajista.

Kysymyksiä oli yhteensä 39 kappaletta, joista avoimia kysymyksiä oli 17 kappaletta ja asteikkokysymyksiä 22 kappaletta. Jokaiseen kysymykseen saimme vähintään viisi vastausta, ja vain 12 kysymystä jäi vaille täysiä vastaajia. Suurimpaan osaan saimme siis täydet yhdeksän vastausta, eikä yhtäkään vastausta hylätty. Vastaukset olivat asiallisia, rakentavia ja sisällöltään selkeitä.

6.3 Aineiston analyysi

Käyttämämme kyselyohjelma Webropol antaa perusraportissaan kunkin vastauksen frekvenssin erikseen, joten saamme asteikkokysymysten tulokset sitä kautta suoraan. Tutkimuksen ydinasia on kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten tekeminen (Hirsjärvi ym. 2009, 221). Opinnäytetyömme selvitys koostui kolmesta erilaisesta kysymyslajista - asteikkokysymyksistä (1-5,0: erittäin huono-erittäin hyvä, en osaa sanoa), avoimista kysymyksistä ja monivalintakysymyksistä.

Laadullisessa tutkimuksessa suositetaan aineistolähteistä sisällönanalyysiä jota hyödynsimme avoimien kysymysten analyysissä (Tuomi 2007, 97). Siinä yritetään saada tutkimusaineistosta teoreettinen eli laajasti ymmärretty kokonaisuus. Analysoitavat asiat valitaan tutkimuksen tarkoituksen mukaan, eli niitä ei ole sovittu aikaisemmin. Analysoitavat yksiköt tulevat siis esille aineiston kautta, jossa ne näyttäytyvät tärkeimpinä ilmiöinä. Aikaisemmat teorit, havainnot tai tiedot eivät saisi vaikuttaa analyysin toteuttamiseen tai lopputulokseen. (Tuomi 2007, 130.) Analyysiä tapahtuu koko tutkimusprosessin ajan ja se ohjaa tutkimusprosessia ja tiedonkeruuta, eli analyysi on syklinen prosessi. Ei siis ole oikein analysoida aineistoa vasta tiedonkeruun jälkeen. (Kananen 2008, 24–25.) Selvitystä tehdessä teimme analyysiä siitä, millaisia tuloksia saattaa tulla. Se auttoi miettimään selvitykseen tulevia kysymyksiä.

Analysoidessa meillä oli tarkkaan mielessä se, mitä halusimme selvityksellä selvittää. Tiesimme, että vastauksista saattaa nousta esille asioita, joita emme ole suunnitelleet selvittävämme, ja joihin ei tulisi analyysissa kiinnittää huomiota. Meille ei kuitenkaan tullut vastaan mitään mitä olisi pitänyt jättää ulkopuolelle. Teimme myös aineiston koodaamista, eli jäsensimme aineistosta käsiteltäviä asioita. Seuraavaksi teimme luokittelua ja teemoittelua. Yhdistelimme vastaukset kysymyskohtaisesti, laskimme annettujen pisteiden lukumääriä sekä vertailimme tiettyjen vastausten esiintyvyyttä kyselyssä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92–93.) Avointen kysymysten analysoimisen avuksi käytimme Tuomen ja Sarajärven (2009, 109–111) kirjan pohjalta tekemäämme taulukkoa (taulukko 1.). Analyysiin otimme ensin kaikki avoimien kysymysten autenttiset vastaukset, jotka pelkistimme. Pelkistetyt vastaukset ryhmittelimme samaa asiaa ajavat yleisiin käsitteisiin, joista muodostimme alaluokkia (taulukko 2.)

TAULUKKO 1. Avoimien kysymysten analysoinnin prosessi (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109–111).

Pelkistäminen eli redusointi	Ryhmittely eli klusterointi	Käsitteellistäminen eli abstrahointi
<ul style="list-style-type: none"> • Aukikirjoitettu aineisto • Aineistosta karsitaan tutkimukselle epäolennainen pois. • Tiivistämistä tai pilkkomista osiin • Koodaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Koodattujen ilmauksien läpikäyminen eli etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. • Samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi. • Aineisto tiivistyy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto. • Alkuperäisinformaation käyttämät kielelliset ilmaukset teoreettisiksi käsitteiksi ja johtopäätöksiksi.

TAULUKKO 2. Esimerkkejä analyysiprosessista.

PELKISTETTY ILMAUS	ALALUOKKA
<ul style="list-style-type: none"> • Toimintaterapiaosaaminen on hyvää ja kaikki ovat lisäkouluttautuneet, hankkineet tietotaitoa • Kouluttautuminen iso plussa osaamisen päivittämisen kannalta • Kouluttautuneita, työstään innostuneita ja asiakaslähtöisesti asioihin paneutuvia terapeutteja. 	Koulutukset
<ul style="list-style-type: none"> • Toiminta on ammattitaitoista, vilpitöntä, kohteliasta ja asiantuntevaa. Oma kanta osataan perustella. • Asiantuntevia terapeutteja asiakkaan asioissa, palaverihin valmistautuneita ja tuovat esille käytännön tilanteita ja arjen konkretiaa. • Kuntoutusjakson aikana yhteydenpito on satunnaista, mutta sitä on ja tietoa saa tarvittaessa. 	Yhteistyö
<ul style="list-style-type: none"> • Ei ongelmia terapiapalautteiden saapumisessa. • Palautteet pääsääntöisesti saapuneet ajoissa. • Kirjalliset palautteet ovat kattavia - tarvittaessa saa lisätietoa. 	Terapiapalautteet
<ul style="list-style-type: none"> • Yleensä odotukset liittyvät terapian sisältöön ja ympäristön ohjaamiseen ja ne ovat täyttyneet. • Palautteen perusteella asiakkaat/perheet ovat olleet tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen. • Terapioissa on käytetty mielekkäistä ja ajankohtaisia toimintoja. 	Toimintaterapiatoiminnot
<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteet ovat konkreettisia ja tavoitteita on mietitty aktiivisesti jo mahdollisille tulevillekin terapiajaksoille. • Ei ole nähnyt yrityksen tekemiä Gas-tavoitteita. • Tavoitteisiin asetettuja toimintoja on harjoiteltu hyvin. 	Tavoitteet

Alaluokat yhdistelimme isommiksi kokonaisuuksiksi, joiden mukaan ryhmittelimme tulokset. Tuomi (2007, 130) kirjoittaa, että aikaisemmat teoriat ja havainnot eivät saa vaikuttaa analysoinnin lopputulokseen. Tämän takia ryhmittelimme ja otsikoimme pelkistetyt ilmaukset oman näkemyksemme mukaan, emmekä käyttäneet tähän valmista teoriaa. Ainoastaan vastausten peilaamiseen toimintaterapian näkökulmasta käytimme CMCE-mallia.

7 TULOKSET

Kyselyyn vastanneet (n=9) tunnistivat yhteistyöyrityksen. Vastaajat raportoivat tehneensä yhteistyötä keskimäärin 4,5 vuotta, vaihteluvälillä 1-10 vuotta. Kysymyksiä oli yhteensä 39 ja ne oli jaettu eri aihealueisiin: perustiedot selvitettiin kahdessa kysymyksessä, toimintaterapeutin ammattitaito, viestintä ja tiedonkulku, yhteistyötaidot, toimintaterapiaprosessi, yleistyytyväisyys neljässä kysymyksessä, sekä lopuksi oli vielä terveiset yritykselle. Osa kysymyksistä oli asteikkokysymyksiä, joihin vastaajat saivat valita kysymykseen sopivimman vastausvaihtoehdon numeroiden 0-5 väliltä. Vastausvaihtoehto 1 kuvaa erittäin huonoa osaamista, 2 huonoa, 3 kohtalaista, 4 hyvää ja 5 erittäin hyvää osaamista. Vaihtoehdon 0 sai valita, jos vastaaja ei osannut vastata kysymykseen.

7.1 Toimintaterapeutin ammattitaito

Kyselyssä kysyttiin avoimella kysymyksellä vastaajien kokemuksia yrityksen toimintaterapeuttien taidosta konsultoida, ohjata ja opettaa asiakasta, tämän perheenjäseniä, työryhmää ja muita asianosaisia asiakkaan kuntoutukseen liittyvissä asioissa. Vastaajista 9/9 vastasi tähän. Vastaukset olivat yksimielisiä siitä, että toimintaterapeutit ovat olleet asiantuntevia ja kohteliaita sekä heidän toimintansa on sujuvaa ja sydämellä tehtyä terapiatyötä. Muutama (2/9) yhteistyötoimintaterapeutti kertoi saaneensa palautetta asiakkailta ja perheiltä Pajan Toimiva Oy:n toimintaterapeuteista, ja heidän saamansa palaute on ollut kaiken kaikkiaan hyvää ja asiakkaat/perheet ovat olleet tyytyväisiä. Yksi (1/9) yhteistyötoimintaterapeuteista toivoisi ohjauksen toteutusta ja merkitystä korostettavan vielä lisää.

Yhden (1/9) vastaajan kommentti: *“Asiakastapauksissa terapeutit ovat ottaneet perheen ja verkoston kokonaisvaltaisesti mukaan terapiaan. Julkiseen terveydenhuoltoon tiedottaminen asiakkaiden asioista on ollut oma-aloitteista, ennakoivaa ja tasa-
puolista. Asiakkaan kuntoutumisen suunnittelu ja vaihtoehtojen miettiminen on ollut avointa. Ohjauksessa on huomioitu nykytekniikan mahdollisuudet.”*

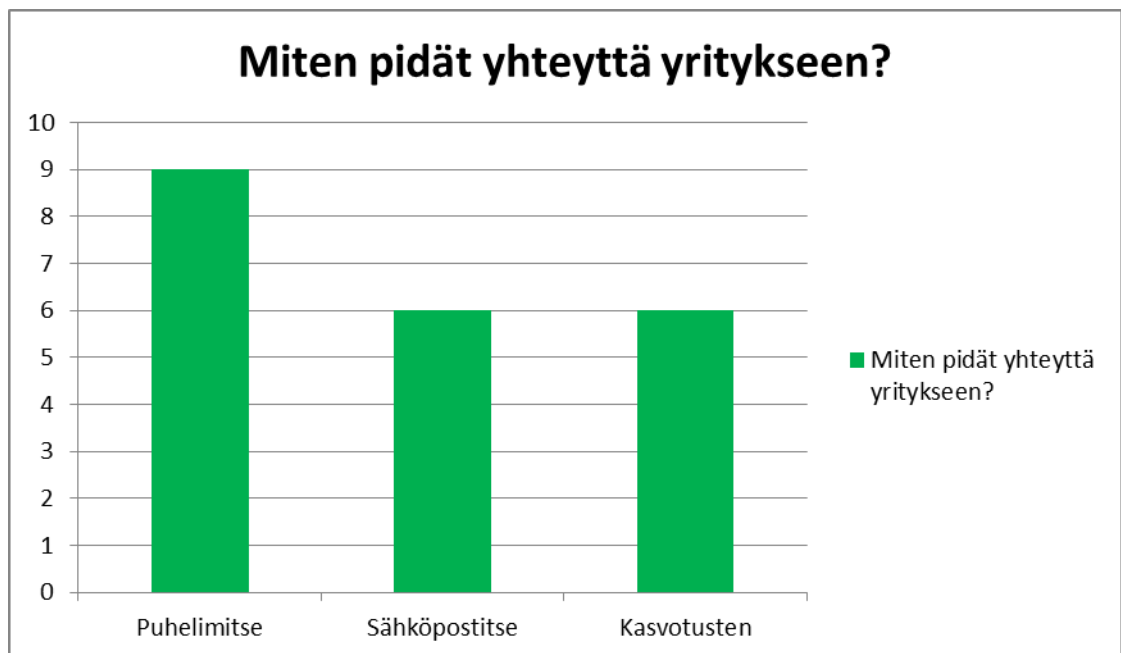
Vastaajat saivat vapaasti kertoa kokemuksistaan yrityksen toimintaterapiaosaamiseen liittyen. Vastaajista kahdeksan (8/9) vastasi tähän. Vastauksista kävi ilmi, että yhteistyötoimintaterapeutit ovat tyytyväisiä yrityksen toimintaterapeuttien lisäkoulutuksiin, sillä ne tuovat monipuolista osaamista. Hyvää lisäkoulutuksessa oli myös se, että erityisosaamista on eri osa-alueilta. Kaiken kaikkiaan lisäkoulutuksia pidetään hyvänä asiana yrityksen toiminnassa. Vastauksista nousi esille myös työvuosien määrä ja tätä kautta kokemuksen kertyminen, jota pidettiin hyvänä erityisesti vaikeammaisten kuntoutuksessa. Kehuja sai myös toimintaterapeuttien innostuneisuus työhön liittyen sekä asiakaslähtöinen työote. *“Terapeuteilla on vahvaa erikoistumista erilaisiin sairauksiin, jonka vuoksi on hienoa ja helppoa ohjata tietynlaisia asiakkaita asiasta tietäville terapeuteille. Terapeutit pystyvät realistisesti, eettisesti ja ammattitaitoisesti miettimään asiakkaiden toimintaterapian tarvetta ja siitä tulevia hyötyjä eri asiakastilanteissa.”* Vastaajilta kysyttiin myös asteikkokysymyksellä yrityksen toimintaterapeuttien taitoa mukauttaa terapiaa. Vastaajat kokivat terapeuttien taidot hyväksi (4/9) ja erittäin hyväksi (5/9).

7.2 Viestintä ja tiedonkulku

Kyselyssä kysyttiin asteikkokysymyksellä kuinka hyvän keskusteluyhteyden vastaajat saavat muodostettua yrityksen toimintaterapeuttien kanssa. 3/9 vastaajista koki saavansa hyvän keskusteluyhteyden ja 6/9 erittäin hyvän keskusteluyhteyden yrityksen toimintaterapeuttien kanssa. Kysyimme myös asteikkokysymyksellä, että ovatko yrityksen toimintaterapeutit helposti lähestyttäviä. Vastaajien mielestä hyvin (2/9) ja erittäin hyvin (7/9).

Kysyimme monivalintakysymyksellä millä tapaa vastaajat pitävät yhteyttä yritykseen (kuvio 2.). Vastausvaihtoehtoja olivat: puhelimitse, sähköpostilla ja kasvotusten pala-

vereissa. Vastaaja sai valita vaihtoehtoista 0-3 yhteydenpitotapaa. Kaikki (9/9) vastaajat pitivät yhteyttä puhelimella, 6/9 vastaajista pitivät yhteyttä sähköpostin avulla ja 6/9 vastaajista mainitsi olevansa yhteydessä yrityksen toimintaterapeutteihin kasvatusten palaverissa. Vastaajista 2/9 kokivat saavansa hyvin yhteyden yrityksen toimintaterapeutteihin sähköpostilla ja 5/9 erittäin hyvin. 2/9 vastaajista valitsi kohdan 0, eli eivät osanneet sanoa. Puhelimella yhteyden yrityksen toimintaterapeutteihin koki vastaajista 4/9 saavansa hyvin ja vastaajista 5/9 erittäin hyvin.

KUVIO 2. Yhteydenpitotavat, n=9

Avoimella kysymyksellä vastaajat saivat kertoa käyttävätkö he jotain muuta viestintätapaa, toivoisivatko he jotain muuta viestintätapaa, ja jos jotain niin mitä. Kysymykseen saimme 4/9 vastausta. 2/4 vastaajista kertoi, että aikaisemmin mainitut vaihtoehdot (puhelimitse, sähköpostitse ja kasvatusten palaverissa) ovat riittäviä yhteydenpitoon. Yksi (1/4) vastaaja kertoi pitävänsä yhteyttä terapiapalautteiden kautta, ja 1/4 vastaajista pitää yhteyttä postin välityksellä. Vastaajista 4/9 oli hyvin tyytyväisiä yrityksen toimintaterapeuttien tavoitettavuuteen ja erittäin tyytyväisiä oli vastaajista 5/9.

Kysyimme avoimella kysymyksellä onko vastaaja itse terapian kuluessa yhteydessä hoitavaan terapeuttiin. Tähän saimme kaikista vastaajista 8/9 vastausta. Vastaajista 7/8 sanoi ottavansa yhteyden tarvittaessa, ja yksi vastaajista (1/8) kertoi, ettei ota itse yhteyttä. Yhden vastaajan lainaus: *“En juurikaan, sillä yrityksen terapeutit ovat aktiivisesti ja oma-aloitteisesti olleet yhteydessä, jos asiakkaan terapian toteutukseen on tullut kysyttävää.”*

Kyselyssä vastaajat saivat kertoa avoimeen kysymykseen vastaamalla, miten hyvin tieto siirtyy vastaajan ja yrityksen välillä. Vastaajista kaikki (9/9) vastasivat tähän, ja kaikki vastaukset sisälsivät kehuja tiedon siirtymisestä. 4/9 vastaajista koki tiedon siirtyvän hyvin, eikä ongelmia ole ilmennyt. Vastaajista kaksi (2/9) kertoo, että yrityksen toimintaterapeutit pitävät hienosti heitä ajan tasalla “kentän” tapahtumista, ja heidän toimintansa on myös aktiivista. Yksi vastaajista kertoo tiedon siirtyvän pääasiassa “meiltä yritykseen päin asiakkaan meillä arvioineen terapeutin kautta”, ja hänen käsittääkseen se on toiminut kohtuullisen hyvin. Yksi vastaajista kehuu myös terapiapalautteiden saapumista ajoissa erikoissairaanhoidon, jatkoterapiasuositukset tehtyinä. Yksi vastaajista vastasi näin: *“Kirjalliset palautteet ovat pääsääntöisesti kattavia ja tarvittaessa saan puhelimitse/tavatessa lisätietoa.”*

Kahdeksan kyselyyn vastanneista (8/9) kertoi mielipiteensä siitä, että saapuvatko terapiapalautteet määräaikaan mennessä. Kaikki kysymykseen vastanneet vastasivat myöntävästi. Yksi vastaajista jätti myös lisäkommentin, että palautteista pystyy tarpeen mukaan ja yksilöllisesti sopimaan myös terapeutin kanssa. Yksi kysymykseen tulleista vastauksista: *“Kyllä. Mikäli asiakas tarvitsee jatkoterapiaa, yhteydenotto jatkosuunnitelmien tekemiseksi on hyvä tehdä jo ennen myönnetyn jakson päättymistä. Näin on pääsääntöisesti tapahtunutkin.”*

7.3 Yhteistyötaidot

Yhteistyö eri tahojen välillä on iso osa toimintaterapeutin työtä ja arkea. Toimintaterapeutin pitää edustaa itsensä ja yrityksen lisäksi asiakasta. Selvityksessä oli kolme kysymystä, joilla oli sama yläotsikko: *“Miten tyytyväinen olette sinun ja yrityksen yhteistyöhön asiakkaan asioissa.”* Vastaajat saivat kertoa millaista yhteistyön suju-

vuus on palaverissa, kuntoutussuunnitelman laadinnassa sekä muussa yhteistyössä. Yhteistyön tyytyväisyyteen palaverissa kaksi (2/9) vastaajaa arvioi sen ”hyväksi”, neljä heistä (4/9) arvioivat ”erittäin hyväksi” ja kolme (3/9) vastaajaa eivät osanneet sanoa.

Yhteistyöhön kuntoutussuunnitelman laadinnassa neljä (4/9) vastaajista oli sitä mieltä, että yhteistyö on ”hyvää”, kolme (3/9) ”erittäin hyvää” ja kaksi (2/9) eivät osanneet sanoa. Muun yhteistyön kolme (3/9) vastaajista arvioivat olevan ”hyvää”, viisi (5/9) vastaajista sanoivat sen olevan ”erittäin hyvää” ja yksi (1/9) ei osannut sanoa.

Kyselyssä vastaajat saivat arvioida miten yritys edustaa itseään yhteistyöpalaverissa. Kysymykseen vastanneiden mielestä yrityksen toiminta on asiantuntevaa ja itseään ammattitaitoisesti, vilpittömästi ja nöyrästi edustavaa. Vastaajien mielestä yritys toimii myös kohteliaasti ja terapeutit ovat työhönsä sitoutuneita sekä heidän oma kantansa osataan perustella. Vastaajat kertovat, että terapeutit osallistuvat hyvin yhteistyöpalaveriin, ovat niihin valmistautuneita, ovat asiantuntevia asiakkaan asioissa ja tuovat esille käytännön tilanteita. Yhden vastaajan suoralainaus: *”Asiantuntevia terapeutteja asiakkaan asioissa, palaveriin valmistautuneita ja hyvin tuovat esille käytännön tilanteita ja arjen konkretiaa.”* Vastaajat saivat kertoa myös mielipiteensä toimintaterapeuttien ammattitaidosta yhteistyöpalaverissa. Yksi vastaajista ei osannut sanoa, suurimman osan vastaajien mielestä se on hyvää (5/9) ja erittäin hyvää (3/9).

Kyselyssä oli avoin kohta, johon vastaaja sai jättää kommentteja liittyen yhteistyöhön hänen ja yrityksen toimintaterapeuttien välillä. Kuusi (6/9) vastaajista kirjoitti tähän vastauksensa. Yksi vastaaja kiittää lämpimästi kuluneesta, tämän hetkisestä ja tulevasta yhteistyöstä ja toteaa, että tällaisia osaajia tarvitaan. Yksi kysymykseen vastaaja totesi olevansa tyytyväinen, sillä terapeuttien osaaminen on erinomaisella tasolla. Yhteistyötä kuvattiin yhden vastaajan mukaan hyväksi, joustavaksi ja toimivaksi. Yhteistyö on toiminut puolin ja toisin. Yksi vastaajista mainitsi, että tapaaminen kasvotusten yrityksen tiloissa edistäisi yhteistyötä. Ja hänestä myös yrityksen toimintaterapeuttien erityisosaamisista, olisi hyvä saada päivitettyä tietoa. Kahden vastaajan kommentit:

- *“Yritys on aktiivinen ja kehittää toimintaa terapeuttien keskuudessa. Yritys pyrkii luomaan uusia käytäntöjä ja luo edellytyksiä verkostoitumiseen. On tunne, että asioista voi sopia yhdessä ja tasapuolisesti.”*
- *“Tapaaminen kasvotusten yrityksen tiloissa edistäisi yhteistyötä. Samalla terapeuttien erityisosaamisista olisi hyvä saada päivitettyä tietoa.”*

7.4 Osallistamisen mahdollistava toimintaterapiaprosessi

Toimintaterapiaprosessi on laaja käsite. Se koostuu esimerkiksi tavoitteiden asettamisesta, lähetteen antajien odotuksista toimintaterapiajaksoa kohtaan, asiakaslähetyksen huomioimisesta käytännössä sekä toimintaterapian tulevaisuuden tarpeista. Näitä selvitettiin yhdeksässä kysymyksessä.

Kahdeksan vastaajista kertoivat mielipiteensä siitä, kuinka hyvin hänen mielestään yritys on onnistunut lisäämään/yhdistämään toimintaterapian osaksi asiakkaan arkea. Vastaukset olivat hyvin erilaisia, mutta olivat kuitenkin samaan suuntaan meneviä. Viisi vastaajista oli lyhytsanaisia: *“Erinomaisesti”*, *“Olen ollut tyytyväinen”*, *“Hyvin”*, *“Hyvin, tätä suuntausta voisi edelleen vahvistaa”* ja *“Aikuisasiakkaan kohdalla käsitykseni mukaan hyvin”*, mutta kolmella muulla nousi enemmänkin pohdintaa esille. Yksi vastaajista kommentoi, että toimintaterapian osuus lapsen taitojen kehittämisessä on pieni, joten vanhempien motivointia ja osallistamista voisi painottaa enemmän. Yksi toinen vastaaja huomioi, että arjen yhdistäminen kuntoutukseen riippuu myös asiakkaan vastaanottokyvystä ja motivaatiosta. Kuitenkin hänen mielestään terapeutit ovat pyrkineet tähän ja onnistuneetkin siinä silloin, kun se on ollut mahdollista asiakkaan osalta. Yhden vastaajan mielipide: *“Tämä varmasti vaihtelee asiakkaan ja terapeutin mukaan. Kaikkien terapeuttien kanssa en ole henkilökohtaisesti tehnyt yhteistyötä. Kokemukset pääsääntöisesti hyviä, silloin kun myös asiakas ja lähipiiri on vastaanottavainen ja terapeutilla on mahdollisuus tehdä konkreettista työtä asiakkaan omassa ympäristössä.”* Vastaajilta kysyttiin myös ovatko he tyytyväisiä siihen, miten yrityksen edustaja tuo esille asiakkaan toiminnan näkökulmaa. Kuusi (6/9) vastaajaa ovat *“hyvin”* tyytyväisiä ja kolme (3/9) vastaajaa ovat *“erittäin”* tyytyväisiä.

Vastaajilta kysyttiin myös avoimella kysymyksellä: "Miten riittävästi olet ollut tietoinen terapioiden etenemisestä?". Kaksi (2/9) vastaajaa sanoi, että kesken terapiajakson etenemistä ei ole tarpeen selvittää, eikä se ole säännönmukaisesti edes mahdollista. Molemmat kuitenkin sanovat, että tietävät terapioiden etenemisistä tarpeeksi, ja esimerkiksi muutoksista on ilmoitettu. Toinen heistä mainitsee kirjallisen palautteen tärkeäksi. Kolme (3/9) vastaajista kertoo saavansa tietoa, jos lisätietoa tarvitsee. Yksi (1/9) kommentoi seuraavasti: *"Tietoa terapian etenemisestä saa riittävästi, vaikka yhteydenpito onkin satunnaista terapiajakson aikana."* Yksi (1/9) vastaaja kertoo olevansa hyvin tietoinen terapian etenemisestä, ja eräs toinen (1/9) melko hyvin tietoinen. Yksi (1/9) vastaajista mainitsi palautteiden olevan selkeitä.

Yrityksessä käytetään GAS-tavoitteita. Kysyimme avoimella kysymyksellä mitä mieltä vastaajat ovat yrityksen toimintaterapeuttien asettamista GAS-tavoitteista, ovatko ne heidän mielestään hyvin asetettuja. Kuusi (6/9) vastaajista kertoi GAS-tavoitteiden olevan heillekin vieraita tai etteivät ole vielä törmänneet niihin. Yksi (1/9) vastaajista mainitsi GAS-tavoitteiden olevan hyvä asia arjen kannalta, ja 2/9 vastaajista kertoi näkemiensä tavoitteiden olleen hyviä, konkreettisia, realistisia ja tarkkoja. Vastaajat pääsivät osoittamaan, miten tyytyväisiä he ovat kuntoutusjakson realististen tavoitteiden asettamiseen. Kaksi (2/9) vastaajista arvioi kuntoutusjakson realististen tavoitteiden asettamisen olevan "kohtalaista", neljän (4/9) mielestä "hyvää" ja kolmen (3/9) mielestä "erittäin hyvää". Vastaajilta kysyttiin myös mitä mieltä he ovat siitä, että huomioivatko terapioiden tavoitteet riittävästi kuntoutussuunnitelmaa. Viiden (5/9) mielestä tavoitteet ovat huomioineet kuntoutussuunnitelmaa "hyvin" ja neljän (4/9) mielestä "erittäin hyvin". Asteikkokysymyksellä kysyttiin vielä, miten hyvin vastaajien mielestä yrityksessä toteutetussa toimintaterapiassa on saavutettu jaksolle asetetut tavoitteet. Yhden (1/9) vastaajan mielestä nämä tavoitteet ovat saavutettu "kohtalaisesti", kuuden (6/9) mielestä "hyvin" ja kahden (2/9) mielestä "erittäin hyvin".

KUVIO 3. Realististen tavoitteiden asettaminen jakoi mielipiteitä, n=9.

Vastaajilta kysyttiin avoimella kysymyksellä, ovatko he muodostaneet kuntoutusjaksolle odotuksia, jos ovat niin millaisia, ja ovatko heidän asettamansa odotukset täyttyneet. Tähän vastasi kahdeksan (8/9) henkilöä. Yksi kommentoi “en osaa sanoa” ja muut kysymykseen vastanneet ovat yhtä mieltä siitä, että yrityksen toimintaterapeutit ovat paneutuneet tehtyihin tavoitteisiin hyvin, ja muuttavat niitä hyvin joustavasti maksajatahon kanssa tästä keskustellen. Yksi heistä nostaa myös esille arjen osallisuutta mahdollistavien sekä arjen sujuvuuteen liittyvien konkreettisten tavoitteiden laatiminen on tärkeää. Muutama vastaajista kommentoi lisäksi, että heidän mielestään verkoston ja ympäristön ohjaaminen ja aktiivinen tiedottaminen on erittäin tärkeää ja heidän mielestään yritys on onnistunut siinä hyvin. Yhden vastaajan kommentti: *“Yhdessä asiakkaan (sairaalassa nimitys potilaan) kanssa asetetut tavoitteet ovat konkreettisia. Tavoitteisiin asetettuja toimintoja on harjoiteltu terapioissa hyvin. Arviointikäynneillä saatetaan tarkentaa jo toteutuneita arjen toimintoja tai niissä tapahtuneita muutoksia ja muokata tavoitteita sen hetken toimintakykyyn sopivimmiksi tai asettaa uusia konkreettisia tavoitteita.”*

Kaikki yhdeksän vastaajaa arvioivat, miten yritys huomioi asiakkaan mielenkiintojen kohteet ja toiveet osana toimintaterapiaa. Neljän mielestä se on ”hyvää” ja viiden mielestä ”erittäin hyvää”. Myös oman verkoston huomioiminen vastaajien mielestä saavuttivat tason: ”hyvä” (5/9) ja ”erittäin hyviää” (4/9). Kahdeksan (8/9) vastaajaa ottivat kantaa siihen, miten yritys huomioi asiakkaan oman ympäristön. Yksi heistä vastasi ”en osaa sanoa”, yksi arvioi ympäristön huomioimisen olevan ”kohtalaista”, kolmen mielestä se on ”hyvää” ja kolmen mielestä se on ”erittäin hyvää”. Yksi vastaajista kertoo verkoston ja ympäristön huomioimiseen vaikuttavan myös maksusitoumuksen; ”onko jakson käynnit sovittu toteutettavaksi vastaanotto-, koti- vai päiväkot-/koulukäynteinä” - jolloin hänen mielestään maksusitoumuksen rajoissa yrityksen toimintaterapeutit ovat huomioineet nämä hyvin. Vastaajat ovat sitä mieltä, että terapioissa on käytetty mielekkäitä ja ajankohtaisia toimintoja sekä nämä on myös huomioitu tavoitteissa. Yksi vastaajista nostaa esille, että arkiympäristön, kuten kodin ja päiväkodin/koulun merkitystä ei voi liikaa korostaa. Yhden vastaajan kommentti: *”Mielestäni hyvin on huomioitu erityisesti lasten mielenkiinnon kohteet. Lasten kohdalla myös koulun/päiväkodin ohjaaminen on otettu luontevasti osaksi terapiaa, mikä onkin toivottavaa.”*

Selvityksen kysymyksistä yksi käsitteli suoraan toimintaterapian tulevaisuuden tarvetta. Kysymyksessä vastaaja sai vastata useamman kuin yhden mieleisensä vaihtoehdon neljästä annetusta vaihtoehdosta: yksilöterapia, pariterapia, ryhmäterapia ja monimuototerapia. Kahdeksan heistä näkee tulevaisuudessa tarvetta yksilöterapialle, viisi pariterapialle, viisi ryhmäterapialle ja seitsemän monimuototerapialle (taulukko 4.).

TAULUKKO 3. Vastaajien mielestä toimintaterapian tulevaisuuden tarpeita on useisiin erilaisiin terapiamuotoihin.

Kysymys	Yksilöterapia	Pariterapia	Ryhmäterapia	Monimuototerapia
Tulevaisuuden tarve toimintaterapialle	8 vastaajaa	5 vastaajaa	5 vastaajaa	7 vastaajaa

Kysyimme tarkempia tarpeita tulevaisuudelle, johon vastaajat vapaasti kommentoiden toivat esille seuraavia asioita:

- Ympäristön huomioimisen merkitys tulee olemaan tulevaisuudessa suuri:
 - Kotikäynnit ja kodin ulkopuoliset asiointikäynnit olisivat tärkeitä aikuispuolella.
 - Ympäristön ohjaus ja terapian toteutus asiakkaan ympäristössä saattaa lisääntyä entisestään.
- Erilaisille terapian toteutustavoille koetaan olevan tulevaisuudessa tarvetta:
 - Perheterapiakertojen tulisi olla pakollisia maksusitoomuksissa entistä hajanaisempien ja epävarmempien perheiden takia. Asioiden käsitteleminen perheen kanssa tuo uusia näkökulmia.
 - Monimuototerapialle on tarvetta.
 - Mahdollisesti tarvetta ryhmämuotoiselle terapialle. Ryhmän kohde-ryhmä ja tavoitteet olisi hyvä olla etukäteen mietittynä, jotta sitä voisi tarvittaessa suositella asiakkaalle.
 - Erilaisia terapiamuotoja tarvitaan monipuolisesti.
 - Lisäksi tärkeä siirtymä kun terapiat "ajetaan alas" pikkuhiljaa ja vastuutetaan potilasta/asiakasta harrastepuolelle. Tässä tarvitaan avopuolen terapeutin osaamista, jotta siirtymä on luonteva.”
- Pätevyys moniammatillisessa tiimissä koetaan tärkeänä tulevaisuudessa:
 - Kuntouttavan terapeutin tulee olla asiansa osaava monialaisen tiimin jäsen eli osata tukea asiakasta toimintaterapian keinoin muiden ammattiryhmien rinnalla.
- Osattiin kuvata myös, että minkälaisia terapeutteja olisi hyvä olla tulevaisuudessa:
 - Pajan toimiva Oy:n toimintaterapeuttien kaltaisia osaajia tarvitaan.

Kelan järjestämää ryhmäterapiaa ohjaa yksi tai kaksi saman terapiamuodon terapeuttia. Ryhmäterapian tavoitteena on kuntoutujan vuorovaikutuksen ja aktiivisen osallistumisen tukeminen, sekä vertaistuen mahdollistaminen. Jokaisella ryhmäläis-

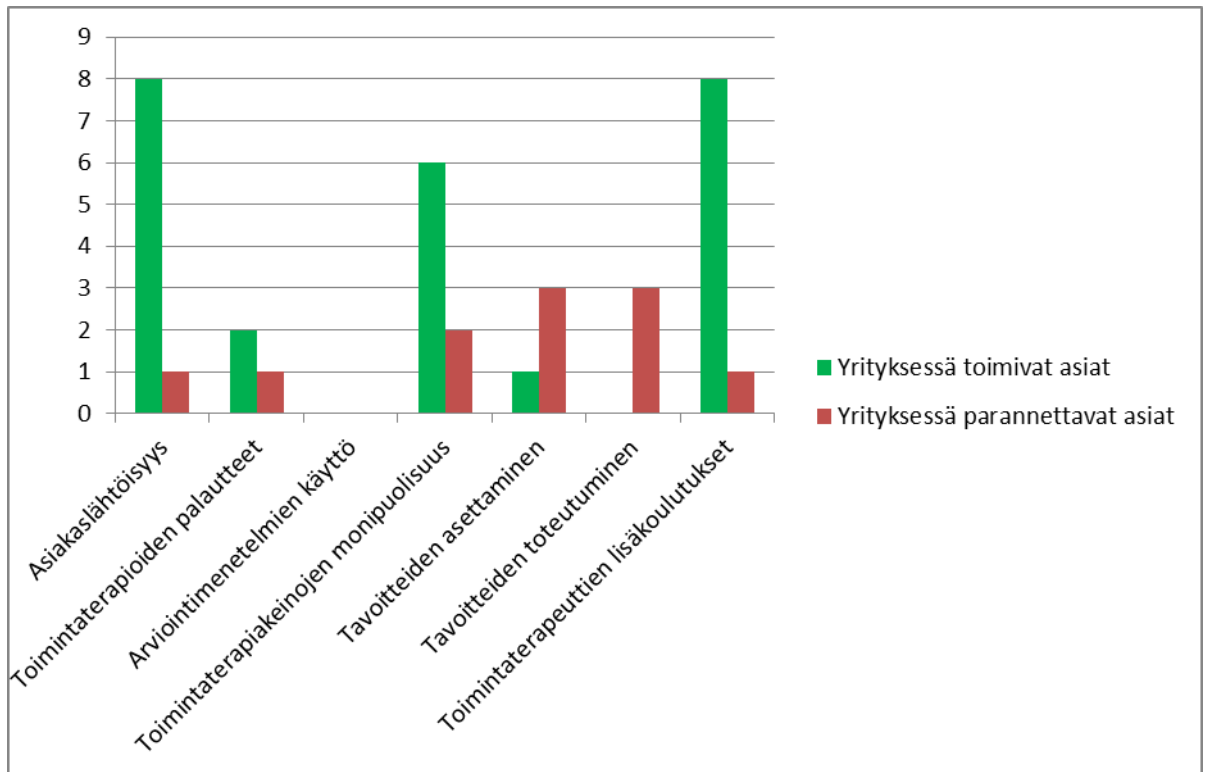
lä on kuitenkin omat henkilökohtaiset tavoitteensa. (Kelan vaikeavammaisten avoterapiastandardi 2011, 32–34.)

Monimuototerapiaa toteuttaa kaksi terapeuttia, jotka ovat eri terapiamuotojen edustajia, eli terapiassa hyödynnetään kahden eri ammattialojen osaamista. Tukea antava toiminta on ryhmätoimintaa, ja sen tavoitteena on toimintakyvyn vahvistaminen, vertaistuen antaminen, sekä oman käyttäytymisen ja selviytymisen tutkiminen, yksilöllisiä tavoitteita unohtamatta. (Kelan vaikeavammaisten avoterapiastandardi 2011, 35–36.)

7.5 Yleistyytyväisyys

Viimeiset kyselyn kysymykset olivat yritykseen liittyviä yleistyytyväisyyskysymyksiä. Kahdessa viimeisessä kysymyksessä vastaaja sai tehtäväkseen valita yksi-kolme toimivaa ja parannettavaa asiaa, jotka parhaiten sopivat yritykseen. Annetut vaihtoehdot kysymyksiin olivat asiakaslähtöisyys, toimintaterapioiden palautteet, arviointimenetelmien käyttö, toimintaterapiakertojen monipuolisuus, tavoitteiden asettaminen, tavoitteiden toteutuminen ja toimintaterapeuttien lisäkoulutukset. Vastaajien (9/9) äänet jakaantuivat *toimivien asioiden* osalta seuraavasti: asiakaslähtöisyyteen (8/9), toimintaterapeuttien lisäkoulutukseen (8/9), toimintaterapiakertojen monipuolisuuteen (6/9), toimintaterapioiden palautteeseen (2/9) ja tavoitteiden asettamiseen (1/9). Arviointimenetelmien käyttö sekä tavoitteiden toteutuminen jäivät kokonaan ilman ääniä.

Vastaajien (7/9) mielestä yrityksellä on *parannettavaa* tavoitteiden toteutumisessa (3/7), tavoitteiden asettamisessa (3/7), toimintaterapiakertojen monipuolisuudessa (2/7), asiakaslähtöisyydessä (1/7), toimintaterapioiden palautteissa (1/7) ja toimintaterapeuttien lisäkoulutuksissa (1/7). Arviointimenetelmien käyttö ei saanut yhtään ääntä.

KUVIO 4. Yrityksessä parannettavat asiat hajoavat, n=9.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan yritystä kouluarvosanalla 4-10 sekä perustelemaan heidän tekemäänsä valintaa. Vastaajat antamien kouluarvosanojen keskiarvoksi yritykselle muodostui 8,92, ja vaihteluväli oli 8-10. Perusteluita arvosanoille olivat yrityksen toimintaterapeuttien osaaminen (5/9), yhteistyötaidot niin lähettävän tahon kuin asiakkaan ja tämän lähipiirin kanssa (5/9), asiakkaiden hyvä palaute (3/9), monipuolisuus (2/9), asiakslähtöisyys (2/9), kokemus (1/9), avoimuus (1/9), ammattitaitoisuus (1/9), koulutukset (1/9), terapeuttien valmius tarttua uusiin asioihin (1/9) sekä aito kiinnostus työtä työtä kohtaan (1/9). Yksi vastaaja sanoi: *“Yritys on parasta A-ryhmää, jossa toimii kaikki”*.

Selvityksen viimeisenä kohtana pyysimme vastaajia kirjoittamaan muita terveisiä ja toiveita yritykselle - kuusi (6/9) vastasi tähän. Yksi vastaajista jätti toiveen: *“Voisimme yrittää yhdessä miettiä jotakin keinoa, jolla tietäisimme täällä ks:ssa yrityksen työntekijöiden terapiapaikkatilanteet ja niiden muutokset..? Tuli mieleen kun taas soitteleen jokaiselle vuorollaan terapeuttia etsiessä.”* Yksi vastaajista jätti myös kommentin, että hän työskentelee aikuisasiakkaiden parissa ja tällä hetkellä hänen asiakkaistaan

ei ole montaa ohjautunut Pajan Toimiva Oy:n asiakkaaksi. Tämän takia hänen oli haastavaa vastata kyselyyn, mutta kertoi kuitenkin olevansa tyytyväinen yhteistyöhön, ja hänen mielestään yhteiset asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä saamaansa terapiaa, joten hän toivoo yritykseltä lisää resursseja aikuisasiakkaille. Loput kysymykseen vastanneista jätti kiitokset hyvästä yhteistyöstä sekä toiveen *”jatkaa samaan malliin”*.

8 TULOSTEN TARKASTELU

Tulosten analysointivaiheessa on pyritty laatimaan erilaisia synteesejä, jotka kokoavat vastauksista yhteen tulokset. Synteisien muodostaminen tarkoittaa samaa kuin tulosten abstrahointi, jota teemme kyselymme analysoinnissa. (Hirsjärvi 2009, 230) Opinnäytetyössämme ei ollut kirjaimellisesti tutkimusongelmaa, sillä toimeksiantajan tarve opinnäytetyölle oli saada palautetta yrityksen toiminnasta, tarkistaa palvelutarjontaa ja henkilökunnan osaaminen, sekä selvityksestä saatujen tulosten perusteella kehittää yritystä. Synteisien ja kysymysten muodostaminen oli myös helpompaa, sillä yhdessä kysymyksessä kysyimme suoraan parannettavia asioita yrityksessä, jotka sopivat yritykseen vastaajan mielestä parhaiten. Tulosten analysoinnin ja tarkastelun jälkeen teimme johtopäätöksiä saaduista vastauksista.

Aineistoa analysoidessa muodostimme ensin itse alaluokkia, joille annoimme niitä kuvaavat nimet. Koska selvitys tehtiin toimintaterapiayritykselle, otimme rinnalle myös toimintaterapiamallin. Etsimällä alaluokan otsikkoa ja CMCE-mallin toiminnan mukauttamisen keinoja, saimme alaluokille teoreettisemmat nimet. Näin alaluokat saatiin rinnastettua toimintaterapiaan.

TAULUKKO 4. Nimeämämme alaluokat voidaan CMCE:n mukaan nimettyinä.

ALALUOKKA	TOIMINNAN MUKAUTTAMISEN KEINO (CMCE)
Koulutukset	Erikoisasiantuntijana oleminen
Yhteistyö	Yhteistyö
Terapiapalautteet	Koordinointi
Toimintaterapiatoiminnot	Neuvonta ja konsultointi, sitouttaminen
Tavoitteet	Valmentaminen

Tämän jälkeen peilasimme selvitystä vielä tarkemmin tähän taustateoriaan, ja vertasimme selvityksen vastauksia toiminnan mahdollistamisen keinoihin (taulukko 7.). Selvityksestä nousseiden tietojen mukaan yrityksen toimintaterapeuttien osaaminen on hyvin asiakaslähtöistä, niin kuin malli painottaa. Townsend ja muut (2007, 112–113) kirjoittavat, että jokaisen toimintaterapeutin pätevyys toiminnan mahdollisuu-teen kehittyy koulutuksen, kokemuksen ja kohtaamisten myötä. Työvuodet ja vuosien tuoma kokemus ovatkin tärkeitä asioita myös selvitykseen vastanneiden toimintaterapeuttien mielestä. Selvityksessämme saimme vastauksia jokaiseen toiminnan mahdollistamisen keinoon liittyen. Monet kysymykset ja vastausten sisällöt menevät hieman päällekkäin toistensa kanssa. Tätä kautta päästään aina lopulta samaan, eli asiakaslähtöisyyteen ja siihen vaikuttaviin tekijöihin.

TAULUKKO 5. Toiminnan mahdollistamisen keinot kysymyksittäin.

Toiminnan mahdollistamisen keinot	Kysymykset joissa kysyttiin	Esimerkkejä vastauksista
Mukauttaminen	3, 5-6, 21-25, 36-37	Perhe ja verkosto kokonaisvaltaisesti mukana terapiassa. Julkiseen terveydenhuoltoon tiedottaminen asiakkaiden asioista on ollut oma-aloitteista, ennakoivaa ja tasapuolista. Asiakkaan kuntoutumisen suunnittelu ja vaihtoehtojen miettiminen on ollut avointa.
Puolestapuhujana toimiminen	5-6, 21-25, 30	Asiakkaan ja perheen tarpeet ja kiinnostuksen kohteet huomioidaan hyvin.
Valmentaminen	6, 17-20, 30, 33, 36-37	Palavereissa yhteiset huolenaiheet, terapeutit työstävät juuri näitä terapiassa.
Yhteistyö	4, 5, 7-15, 21-29, 31-32	Hyvin on huomioitu erityisesti lasten mielenkiinnon kohteet.
Neuvottelu ja konsultointi	3, 5-6, 21-25, 36-37	Yritys on aktiivinen ja kehittää toimintaa terapeuttien keskuudessa. Yritys pyrkii luomaan uusia käytäntöjä ja luo edellytyksiä verkostoitumiseen. On tunne, että asioista voi sopia yhdessä ja tasapuolisesti.
Koordinoiminen	5-6, 16, 21-25, 30-31, 36-37	Asiantuntevia terapeutteja asiakkaan asioissa, palavereihin valmistautuneita ja tuovat esille käytännön tilanteita ja arjen konkretiaa.
Suunnittelu	6, 18-19, 21-25, 27, 36-37	Arkiympäristön merkitystä ei voi liikaa korostaa!
Opettaminen	5-6, 21-25, 36-37	Ohjauksessa huomioitu nykYTEKNOLOGIAN mahdollisuudet.
Sitouttaminen	3,6, 23-25, 36-37	Tavoitteisiin asetettuja toimintoja on harjoiteltu hyvin.
Erikoisasiantuntijana toimiminen	6, 34-37	Eri lisäkoulutuksia ja erityisosaamista eri osa-alueilta omaavia terapeutteja.

Vain pelkästään mukauttamiseen liittyen meillä oli vain yksi kysymys. Muut mukauttamiseen liittyvät kysymykset olivat hieman laaja-alaisempia eli niistä sai tietoa myös muista mahdollistamisen keinoista kuin mukauttamisesta. Vastauksissa kuitenkin kävi ilmi, että yrityksen toimintaterapeuteilla on hyvät taidot terapian mukauttamisessa. Yrityksen toimintaterapeutit toimivat hyvin puolestapuhujina. He toimivat asiakaslähtöisesti kuuntelemalla asiakkaidensa toiveita terapioihin liittyen. He kiinnittävät huomiota niin toimintaterapiatarpeen arvioinnin tehneiden toimintaterapeuttien kuntoutussuunnitelman sisältöön kuin kuntoutujan omiin toiveisiin terapian toteutustavasta.

Valmentaminen, johon kuuluu tavoitteiden asettaminen ja toteuttaminen, vaatii yritykseltä tarkempaa huomiointia. Teorian mukaan kirjaamiseen kannattaa panostaa, koska se on merkityksellistä toimintaterapiaprosessin kannalta. Tavoitteet on mietitty yhteistyössä kuntoutujan kanssa mutta myös kuntoutussuunnitelma huomioiden. Kuitenkin esimerkiksi realististen tavoitteiden asettaminen jakoi vastaajien mielipiteitä enemmän kuin muut kysymykset. Tähän toiminnan mahdollistamisen keinoon tuli vastausten osalta eniten hajontaa. Tulevaisuudessa yritys voisi selvittää yksityiskohteisemmin niitä kohtia, joilla voisivat parantaa tavoitteiden asettamista. Niin toimintaterapia mallin kuin vastanneiden yhteistyötoimintaterapeuttien mielestä yhteistyö eli kommunikointi ja kuunteleminen ovat tärkeitä. Erilaista yhteistyötä on asiakkaan, tämän perheen sekä yhteistyökumppaneiden kanssa. Yrityksen toimintaterapeutit ovat helposti lähestyttäviä, mikä parantaa yhteistyötä. Vastaajat ovat tyytyväisiä yrityksen tavoitettavuuteen. Yhteistyö yrityksen kanssa on ollut erään aikuisten kanssa työskentelevän yhteistyötoimintaterapeutin sekä yhteisten asiakkaiden mielestä niin hyvää, että yritykseltä toivottiin lisää resursseja aikuisasiakkaille.

Neuvottelu ja konsultointi ovat CMCE-mallin mukaan tärkeä taito erilaisten näkökulmien miettimisen kannalta, sekä yksilön ja perheiden konsultoinnin kannalta. Vastaajien mielestä yrityksen toimintaterapeuttien taito konsultoida, ohjata ja opettaa asiakasta sekä tämän perheenjäseniä, työryhmää ja muita asianosaisia asiakkaan kuntoutukseen liittyvissä asioissa ei ole moitittavaa - päinvastoin. Heidän mielestään yrityksen toiminta on asiantuntevaa ja yhteistyötoimintaterapeuttien saama palaute asiakailta yrityksen toimintaterapeuteista on ollut hyvää ja asiakkaat ovat olleet tyytyväi-

siä. Tulevaisuudessa ympäristön ohjaus ja terapian toteutus asiakkaan ympäristössä saattaa lisääntyä entisestään sekä kehitysideana yritykselle nousi, että terapioiden ollessa käynnissä, voisi enemmän painottaa vanhempien motivointia ja osallistamista enemmän, jotta lapselle saataisiin paras mahdollinen hyöty irti. Eli ohjauksen toteutusta ja merkitystä toivottaisiin myös korostettavan lisää.

Koordinointi on tärkeää toimintaterapeutin tekemää yhdistelyä, analysointia ja toimintaa persoonan, ympäristön ja toiminnan vaikutuksista. Toimintaterapeutti yhdistelee myös suunnitelmia, näkökulmia sekä haasteita, jotta asiakkaan osallistuminen olisi mahdollisimman saumatonta. Myös kirjaaminen on koordinoimisessa tärkeää, nimittäin asiakastilanteissa on tarkoituksena tallentaa muistiin kunkin asiakkaan toimintaterapian käytännön prosessi. Vastaajat kertoivat, että yrityksen toimintaterapeutit pystyvät miettimään asiakkaiden toimintaterapian tarvetta ja siitä tulevia hyötyjä realistisesti, eettisesti ja ammattitaitoisesti. Vastauksista ilmeni myös, että asiakkaiden kuntoutumisen suunnittelu ja erilaisten vaihtoehtojen miettiminen on ollut avointa - myös nykyteknologian mahdollisuudet on huomioitu. Vastaajien mielestä kirjalliset palautteet esimerkiksi jatkosuositukset saapuvat ajoissa perille. Tämän lisäksi ne ovat kattavia, eli niissä on kaikki tarpeellinen tieto ylhäällä.

Suunnittelu toimii suunnitelman muotoilemisena asiakkaalle toimivaksi. Suunnittelu vaatii osaamista myös muun muassa ympäristöön sopeutumisen- ja sosiaalisen muutoksen puolustamisen suunnitteluista. Tästä ei ollut selvityksessä suoraa kysymystä, mutta se nousi esille kysymysten taustalla. Vastaajat kokivat terapeuttien osaavan sopeutua ja ratkaista erilaiset eteen tulevat muutokset. Yrityksen toimintaterapeutit toimivat sujuvasti yhteistyössä myös kuntoutussuunnitelman laadinnassa. Sitoutuminen pyrkii saamaan asiakkaat tekemään ja osallistumaan toimintaan siten, että suunnitelmat eivät jää puhumisen tasolle. Tässä toisiinsa yhdistyvät asiakaslähtöisyys ja kyky saada asiakkaat sitoutumaan, sillä nämä auttavat terapeuttisen yhteyden luomisessa sekä terapiaan liittyvien päätösten teossa. Yritys sai vastaajilta kiitosta juuri tästä sitouttamisesta, sillä asiakkaan kanssa asetetut tavoitteet ovat olleet konkreettisia, ja näitä tavoitteisiin asetettuja toimintoja on harjoiteltu terapioissa hyvin. Sitä mukaan on myös asetettu uusia konkreettisia tavoitteita tai mukailtu niiden hetken toimintakykyyn sopivimmiksi. Tässä on hyvä huomioida kotona tehtävät

harjoitukset, joihin yrityksen toimintaterapeuttien tulisi motivoida vanhempia enemmän.

Opettaminen eli taitojen vieminen arkeen ja niiden huomioiminen erilaisissa ympäristöissä nousi vastauksissa esille. Terapioissa käytetyt toiminnot ovat mielekkäitä ja ajankohtaisia, esimerkiksi yritys huomioi nykyteknologian mahdollisuudet. Myös kuntoutujat perheineen ovat olleet tyytyväisiä saamaansa ohjaukseen. CMCE painottaa erikoisasantuntijana toimimista, josta yrityksen toimintaterapeutit saivat lisäkoulutusten takia kiitosta. Tiettyihin sairauksiin erikoistuminen tuo luottamusta toimintaterapeuttia kohtaan. Selvityksessämme oli vain muutama kysymys tähän aiheeseen liittyen, joten emme saaneet kovin kattavaa kuvaa tästä. Olisimme voineet kysyä tarkemmin esimerkiksi mahdollisten lisäkurssien tarpeesta. Voisi olla hyvä tietää, olisiko tarvetta jonkun tietyn lisäkurssin käymiselle. Myös lisäkoulutusten ja kurssien välttämättömyydestä olisi voinut kysyä. Ympäristön merkitys nousee CMCE:ssä esille useaan otteeseen, esimerkiksi mukauttamisessa, suunnittelussa ja opettamisessa, eli se on merkityksellinen valitsemamme mallin mukaan. Kuitenkin selvitykseen vastanneet kokivat yrityksen kiinnittävän huomiota asiakkaan ympäristöön kohtalaisesti.

8.1 Johtopäätökset

Tulosten tarkastelussa huomasimme saavamme vastauksia suoraan opinnäytetyöme tavoitteisiin. Saimme mielestämme hyvin monipuolista palautetta palveluista ja löysimme viitteitä kehitettävistä asioista. Tulosten tarkastelussa yrityksen ja yrityksessä työskentelevien toimintaterapeuttien vahvuuksiksi nousivat koulutukset ja osaaminen, toimintaterapeuttien kokemus sekä asiakaslähtöisyys. Vastaajien mielestä yrityksen toimintaterapeuteilla on aito kiinnostus työtä ja asiakkaita kohtaan. Vastaajien eli yhteistyötoimintaterapeuttien mielestä yhteistyö heidän kanssaan on toimiva, ja vastaajien saama palaute asiakkailta yrityksestä on ollut hyvää. Yrityksen toimintaterapeutit saivat kiitosta myös siitä, että toimintaterapiakerrat ovat monipuolisia sekä he ovat osanneet ottaa nykyteknologian osaksi toimintaterapiaa ja ohjausta. Hyvää palautetta he saivat myös asiakkaan perheen ja verkoston kokonaisvaltaisesta huomioimisesta sekä terapeuttien valmiudesta tarttua uusiin asioihin. He

pyrkivät myös ottamaan toimintaterapian osaksi asiakkaan arkea. Tässä asiassa on kuitenkin vielä myös hieman parannettavaa.

Kehitettävistä asioista pystyi helposti muodostamaan johtopäätöksiä, sillä vastaajat ilmaisivat suoraan missä asioissa heidän mielestään yrityksellä on parannettavaa. Useassa kohdassa nousi esille, että toimintaterapeuttien tulisi parantaa tavoitteiden asettamista ja toteuttamista. Toimintaterapiassa voisi myös ympäristöä huomioida vielä enemmän sekä toimintaterapian yhdistämistä osaksi asiakkaan arkea voisi edelleen yrityksessä vahvistaa. Yrityksen toimintaterapeutit voisivat osana lapsen terapiaa painottaa vanhempien motivointia ja osallistamista lapsensa taitojen kehittämisessä, sillä toimintaterapian osuus jää loppujen lopuksi hyvin pieneksi osaksi arkea. Yhteistyöterapeuttien välistä yhteistyötä voisi parantaa esimerkiksi tapaamisilla yrityksen tiloissa, ja päivitettyä tietoa terapeuttien erityisosaamisista toivotaan. Tulevaisuudessa ehdottomasti tarpeita yksilöterapialle, pariterapialle, ryhmäterapialle ja monimuototerapialle.

9 POHDINTA

Hirsjärven ja muiden (2009, 232) mukaan kaikkien tutkimusten luotettavuutta ja pätevyyttä tulee arvioida. Kvantitatiivisen tutkimuksen mittauksen luotettavuutta pohdittaessa keskeisiä käsitteitä luotettavuuskysymyksissä ovat reliabiliteetti ja validiteetti (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Reliabiliteetti merkkää mittaustulosten toistettavuutta ja validiteetti pätevyyttä (Hirsjärvi 2009, 231). Opinnäytetyön eri vaiheissa kiinnitimme huomiota siihen, että opinnäytetyöstämme tulisi mahdollisimman luotettava.

Ennen selvityksen tekemistä tutustuimme samantyyliisiin ja samalla tavalla tehtyihin tutkimuksiin tutkimustavan heikkojen kohtien löytämiseksi (Kyselylomakkeen laatiminen). Ennen selvityksen lähettämistä varsinaiselle kohderyhmälle selvitys pilotoitiin. Siihen vastasivat toimeksiantajamme sekä molemmat opinnäytetyömme ohjaajat. He arvioivat kysymysten selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Esiselvityksen perusteella teimme vielä muutoksia, jotta selvityksessä kysymysten asettelu olisi hyvää, eikä siihen jäisi epäselviä tai monitulkintaisia kohtia. Koska opinnäytetyömme tehtiin selvi-

tyksenä, oli meidän kiinnitettävä huomiota myös tutkimuseetiikkaan. Selvitykseen kuuluva kysely, analyysi ja tulokset tuli suorittaa niin, että vastaajat eivät ole tunnistettavissa. Saadussamme sähköpostilistassa oli myös yksi kuntoutuksenohjaaja, joka olisi ollut uskoaksemme kaikkein helpoiten tunnistettavissa. Hän ei kuitenkaan vastannut kyselyyn, koska hänen työpaikkansa oli muuttunut, eikä häntä pystytty tavoittamaan sähköpostitse. Näillä erilaisilla keinoilla lisäsimme selvityksen luotettavuutta.

Saturaatio tarkoittaa kylläntymistä, eli tilannetta jossa aineisto alkaa toistaa itseään. Saturaatioissa voi jo tietyn aineistomäärän perusteella nähdä vastausten peruskuvion. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 87.) Saamamme vastaukset ovat hyvin samankaltaisia, joten voimme ajatella kylläntymisen teoriaa selvityksen tuloksia analysoidessa ja johtopäätöksiä tehdessä. On kuitenkin huomioitava, että koska yrityksessä työskentelee useampi toimintaterapeutti, emme tiedä, että ovatko vastanneet yhteistyökumppanit tehneet yhteistyötä vain muutamien tiettyjen yrityksen työntekijöiden kanssa. Asiaa tarkentaaksemme olisimme vaikka voineet heti selvityksen alussa kysyä, kenen yrityksen toimintaterapeutin kanssa vastaaja on ollut tekemisissä. Opinnäytetyömme selvitys on toistettavissa uudelleen, mutta selvitykseen täytyy muistaa päivittää mahdolliset muuttuneet tiedot, kuten esimerkiksi yrityksessä työskentelevien toimintaterapeuttien nimet.

Selvitystä analysoidessa huomasimme, että kysymyksiä 21–23 yhdistävä väliotsikko oli laitettu väärin. Se kuului: “Onko yritys mielestäsi huomioinut hyvin asiakkaan... (kohdat 20–22)”. Väliotsikon olisi kuulunut viitata kysymyksiin 21–23, eikä kysymyksiin 20–22. Kohta 22 on edellinen kysymys, mikä ei liity väliotsikon aihealueeseen. Kysymyksessä numero 24 oli myös virheelliset kysymysnumerot. Kysymys kuului: “Miten hyvin toimintaterapeutit ovat huomioineet kohdat 20–22 kuntoutuksessa?”. Tarkoitus oli viitata kysymysnumeroihin 21–23, joissa kysytään oman verkoston, ympäristön sekä mielenkiinnon kohteiden ja toiveiden huomioimista. Vastauksissa ei kuitenkaan näkynyt, että tämä olisi aiheuttanut epäselvyyttä. Selvityksen viimeiseen “vapaa kommentointi” -lokeroon yksi vastanneista jätti huomioitavaa, että hän ei tee niin tiivistä yhteistyötä yrityksen kanssa, että pystyisi täysin totuudenmukaisesti vastaamaan selvityksessä olleisiin kysymyksiin, joten hänen antamansa vastaukset perustuvat lähinnä hänen omaan muisti- ja mielikuvaan.

Tuloksista nousi muutamassa kohdassa esille, että jotkut vastaajista saattavat suosittelaa kuntoutujalle tiettyä toimintaterapeuttia. Tätä voisi kuitenkin tulkita Hallintolain (L 6.6.2003/434) kohdan "Esteellisyyden ratkaiseminen" mukaan: esteellisyyttä koskevan asian käsittelyyn saa osallistua vain, jos toimija ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä. Lain mukaan toimintaterapeutti on ohjausvelvollinen, mutta tasapuolisuus on silti muistettava. Myös "Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä" (L 13.6.2003/497) sanoo, että kuntoutujalle on annettava selvitys kuntoutuksen vaihtoehtoista ja muita kuntoutukseen liittyvistä seikoista. Koivikon ja Siparin (2006, 23–24) mukaan lapsella ja perheellä on itsemääräämisoikeus, joka tarkoittaa lapsen ja perheen oikeutta päättää omaan hoitoon ja kuntoutukseen liittyvistä asioista. Valinnan vapaus ei kuitenkaan ole rajoittamaton, sillä se kuuluu pääasiassa yhdessä sopimisen ja suostumuksen yhteyteen. Tärkeää on kuitenkin tieto mahdollisista kuntoutuksen rajoista ja kunnan piirissä tehdystä kokonaissuunnitelmasta. Mietimme, että voiko näissä muutamissa vastauksissa olla tulkinnan varaa ja me olemme käsitäneet asian eri tavalla, miten vastaajat ovat tarkoittaneet. Tätä olisi mielenkiintoista tutkia lisää, mutta se ei kuitenkaan yrityksen kannalta ole kaikkein oleellisin asia. Tekemämme selvitys oli meidän mielestä hyvä, ja vastaukset olivat laajoja ja antavia, joten mielestämme ei ole tarvetta lisäselvityksille. Jos jotain haluaisi tutkia lisää, olisi se varmasti kysymysten tarkentamista ja yksityiskohtaisempaa asioiden selvittelyä.

Teimme selvityksen opinnäytetyön tavoitteena selvityksen yrityksellä, josta se sai paljon hyvää palautetta sekä myös kehitettäviä asioita. Yrityksen toimintaterapeutit ovat jo pitäneet palaverin selvityksen tuloksiin liittyen, ja alkavat nyt kiinnittää huomiota kehitettäviin kohtiin. Yritys sai toivomansa, kuten myös opinnäytetyön tekijät. Asiakslähtöisyys ja sen merkitys olivat tuttuja jo opinnäytetyötä aloittaessa, ei olisi kuitenkaan voinut edes kuvitella, kuinka paljon sitä painotetaankaan. Edessä hämmäntävää työelämää ajatellen on opinnäytetyöstä saanut paljon hyviä työelämän vinkkejä. Esimerkiksi lapsen vanhempien osallistaminen lastensa toimintaterapiaan sekä asiakkaan ympäristön huomioiminen terapiassa ovat nyt asioita, joihin tulee varmasti kiinnitettyä huomiota aivan eri tavalla kuin ennen. Opimme myös eri paikoissa työskentelevien toimintaterapeuttien yhteistyöstä. Tiedostamme nyt myös sen, että odotuksia voi ilmetä puolin ja toisin. On ollut selvää, että lisäkoulutukset

ovat tärkeitä, mutta niiden suuri merkitys ja arvostus yllättivät. Molemmat opinnäytetyön tekijät ovat olleetkin kiinnostuneita tulevaisuudessa käymään lisäkoulutuksia, mutta selvityksen tulokset innostivat siihen vielä enemmän. On ollut hyvä tarkastella toimintaterapeuttien ajatuksia, lukea onnistumisista ja kehitettävistä asioista, sekä oppia näiden kautta.

LÄHTEET

Hautala, T., Hämäläinen, T., Mäkelä, L. & Rusi-Pyykönen, M. 2011. Toiminnan voimaa. Toimintaterapia käytännössä. Helsinki: Edita.

Hesso, J. 2013. Hyvä liiketoimintasuunnitelma. Vantaa: Hansaprint.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. p., uud. p. Helsinki: Tammi.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä - Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännönopas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2008. Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Koivikko, M., Sipari, S. 2006. Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus. Vajaaliikkeisten Kuntory.

Kelan vaikeavammaisten avoterapiastandardi. 2010. Kansaneläkelaitos. Viitattu 3.1.2015.

<http://www.kela.fi/documents/10180/12149/avostandardi19.1.2010.pdf/9b3b522c-f38d-4d1b-9e91-1d786aee29dc?version=1.1>.

Kyselylomakkeen laatiminen. 26.8.2010. KvantiMOTV. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 14.9.2014. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>, KvantiMOTV, Kyselylomakkeen laatiminen (Lomakesuunnittelu).

Lääkinnällinen kuntoutus. 2013. Kuntoutusportti. Viitattu 23.09.2014

<http://www.kuntoutusportti.fi/portal/fi/kuntoutus/kuntoutusjarjestelma/toimintakykykuntoutus/>.

Lääkinnällinen kuntoutus vaikeavammaisille. 2013. Kansaneläkelaitos. Viitattu 23.09.2014. <http://www.kela.fi/>, kuntoutus, työikäisille, vaikeavammaisten lääkinällinen kuntoutus.

L 15.7.2005/566. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 3.1.2015. www.finlex.fi, hakusana kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista.

L 6.6.2003/434. Hallintolaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 03.01.2015. <http://www.finlex.fi>, hakusana hallintolaki.

L 13.6.2003/497. Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 11.1.2015. <http://www.finlex.fi>, hakusana laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä.

L 11.6.1999/731. Suomen perustuslaki. Valtion säädöstietopankki Finlex, Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 20.10.2014. <http://www.finlex.fi>, hakusana perustuslaki.

Palvelut. 2008-2015. Terapiapajan sivustolla. Viitattu 29.1.2015.
<http://www.terapiapaja.net/index.php>, palvelut.

Polatajko, H., Davis, J., Cantin, N., Dubouloz-Wilner, C. & Trentham, B. 2007. Occupation-based practice: The essential elements. Teoksessa Enabling Occupation II: Advancing an occupational therapy vision for health, well-being, & justice through occupation. Townsend, E. & Polatajko, H. Canada: CAOT Publications ACE.

Polatajko, H., Davis, J., Stewart, D., Cantin, N., Amoroso, B., Purdie, L., & Zimmerman, D. 2007. Specifying the domain of concern: Occupation as core. Teoksessa Enabling Occupation II: Advancing an occupational therapy vision for health, well-being, & justice through occupation. Townsend, E. & Polatajko, H. Canada: CAOT Publications ACE.

Räty, T. 2010. Vammaispalvelut. Vammaispalvelujen soveltamiskäytäntö. Kynnys Ry. Arkmedia Oy. Vaasa.

Terapiapaja. 2008-2014. Terapiapajan sivustolla. Viitattu 5.9.2014.
<http://www.terapiapaja.net/index.php>, etusivu.

Toimintaterapia. 2012. Suomen Toimintaterapeuttiliiton sivustolla. Viitattu 26.8.2014. <http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi>, toimintaterapia.

Toimintaterapeutit. 2008-2014. Terapiapajan sivustolla. Viitattu 5.9.2014.
<http://www.terapiapaja.net/index.php>, toimintaterapeutit.

Townsend, E., Beagan, B., Kumas-Tan, Z., Versnel, J., Iwama, M., Landry, J., Stewart, D. & Brown, J. 2007. Enabling: Occupational therapy's core competency. Teoksessa Enabling occupation II: Advancing an occupational therapy vision for health, well-being, & justice through occupation. Townsend, E. & Polatajko, H. Canada: CAOT Publications ACE.

Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue. Helsinki:Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 10. uud. p. Helsinki:Tammi.

Vaikeavammaisuuden arviointi. 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 04.10.2014 <http://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/palvelujen-jarjestamisprosessi/palvelutarpeen-selvittaminen/vaikeavammaisuuden-arviointi#ots1>

Vehkaperä, U. 2005. Kriisin kautta yhteisymmärrykseen. Julkaisussa Toimintaterapeutti 4, 19.

Vilkkä, H. 2007. Tutki ja mittaa. Helsinki: Tammi.

Yksityiset sosiaali- ja terveysterveyst. 2012. Sosiaali- ja terveysterveystministeriön sivut. Viitattu 5.10.2014.
http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/vastuutahot/yksityinen_sektori

Yrittäjyys. 2014. Suomen toimintaterapeuttiliitto ry. Viitattu 26.8.2014.
<http://www.toimintaterapeuttiliitto.fi>, jäsenasiat, yrittäjyys.

Liite 1.

Saatekirje

Arvoisa yhteistyötoimintaterapeutti!

Olemme kaksi toimintaterapeuttiopiskelijaa Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Teemme opintoihimme kuuluvaa opinnäytetyötä, jossa selvitämme jyvaskyläläisen Terapiapajan tiloissa toimivan toimintaterapiayrityksen Pajan Toimiva Oy:n palveluita ja henkilökunnan osaamista. Pajan Toimiva Oy:ssä työskentelee toimintaterapeutit Päivi Raitanen, Riittaliisa Javanainen, Marjo Kalavainen, Anna Pietiläinen ja Liisa Liinamao. Koska olette yhteistyössä kyseisen yrityksen kanssa, toivomme teidän vastavan selvitykseen.

Selvityksellämme haluamme selvittää yhteistyötoimintaterapeuttien mielipiteitä yrityksen toiminnasta ja palveluiden laadusta. Selvityksen tavoitteena on määritellä mahdollisia yrityksen kehittämistarpeita sekä parantaa yhteistyötä julkisen puolen ja yrityksissä työskentelevien toimintaterapeuttien välillä, lisäten näin asiakastyytyväisyyttä. Kyselyn täyttäminen vie noin 10 minuuttia. Selvitykseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista, mutta suositeltavaa selvityksen ja opinnäytetyömme onnistumiseksi.

Kyselyn tulokset tulevat suoraan opinnäytetyöntekijöille, ja vastaukset käsitellään nimettöminä ja täysin luottamuksellisia. Rakennamme saaduista kyselyn tuloksista koosteen joka tulee vain toimeksiantajan käyttöön.

Tutkimuksen onnistumisen kannalta on tärkeää, että vastaat selvitykseen mahdollisimman pian, mutta kuitenkin keskiviikkoon 05.11.2014 mennessä

Voitte tarvittaessa kysyä lisää opinnäytetyön tekijöiltä:

Sanni-Mari Kaarto

g9148@student.jamk.fi

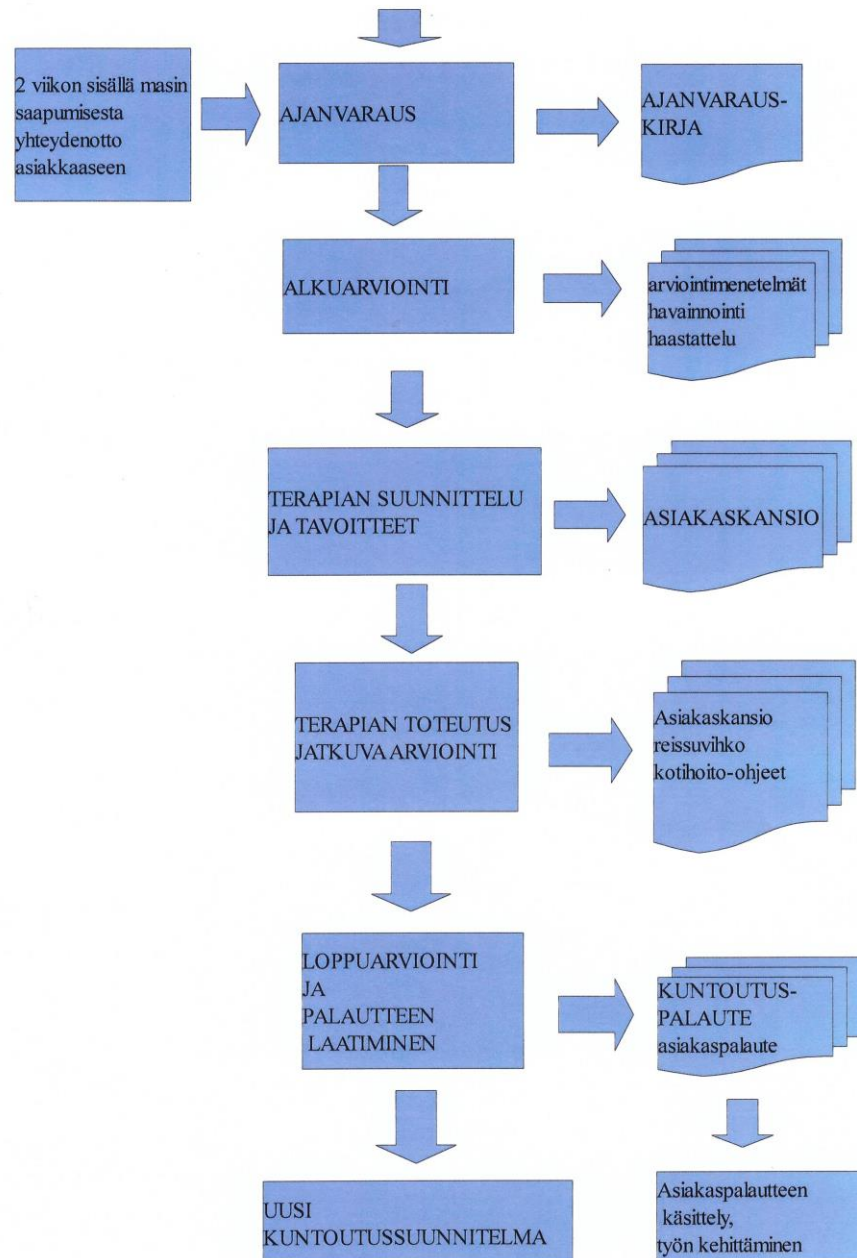
Heidi Määttänen

g7683@student.jamk.fi

Liite 2.

Terapiapajan toimintaterapiankulku.

LAATUKÄSIKIRJA TERAPIAPAJA

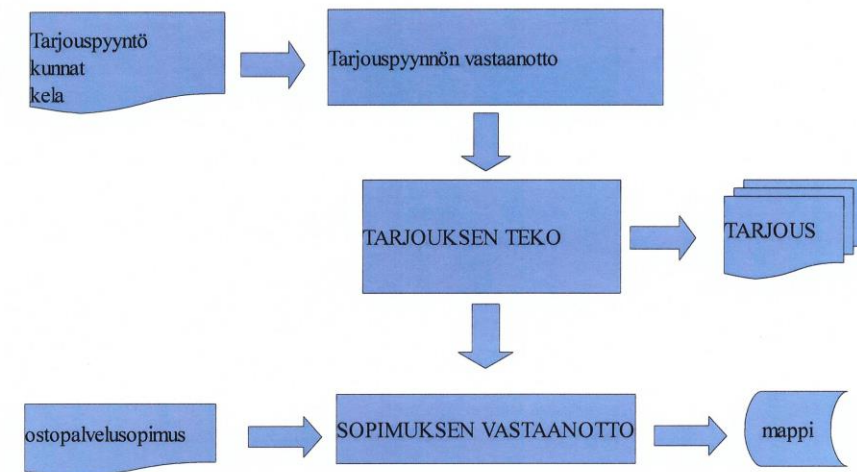
Liite 3.

Terapiapajan prosessikaaviot: tarjousprosessi ja terapiaprosessi.

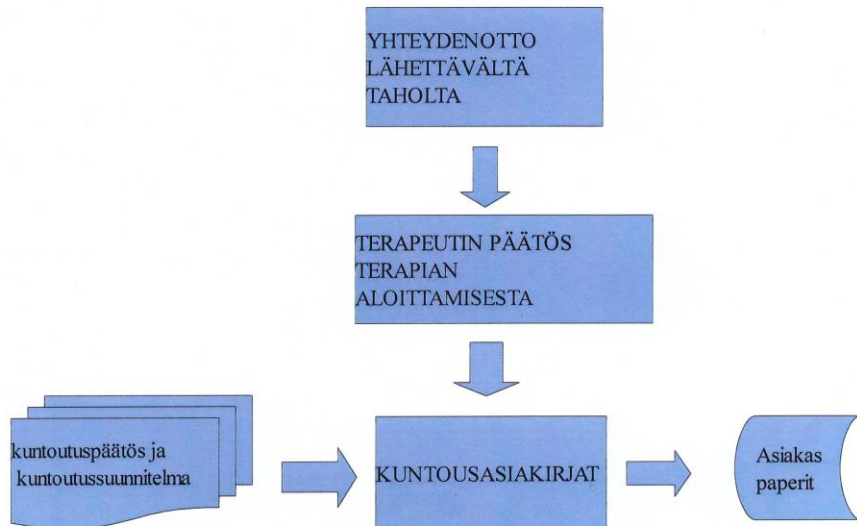
LAATUKÄSIKIRJA
TERAPIAPAJA

5.2.2011

III. PROSESSIKAAVIO
TARJOUSPROSESSI

TERAPIAPROSESSI

Liite 4.

Palautekysely

Kysely on Terapiapajan sisällä olevan toimintaterapiayrityksen Pajan Toimiva Oy palautekysely yhteistyökumppaneille. Kyselyn tavoitteena on kerätä mielipiteitä ja ideoita palveluiden ja tuotteiden kehittämiseksi. Kyselyn vastaukset käytetään toimintaterapiaopiskelijoiden opinnäytetyössä, ja vastaajien henkilöllisyys pysyy salassa.

1. Tiedättekö mistä yrityksestä on kyse?

Kyllä

En

2. Kuinka monta vuotta olette tehneet yhteistyötä ko. yrityksen kanssa?

Mielikuvanne yrityksen toimintaterapiaosaamisesta

Vastaa seuraaviin kysymyksiin käyttäen asteikkoa 0-5 (1=erittäin huono, 2=huono, 3=kohtalainen, 4=hyvä, 5=erittäin hyvä ja 0=en osaa sanoa). Osion lopussa on kommentti –kenttä, johon voit kommentoida tarpeen tullen.

Toimintaterapeutin ammattitaito yleisesti

3. Toimintaterapeutin taito mukauttaa terapiaa

1

- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

4. Toimintaterapeutin ammattitaito yhteistyöpalavereissa

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

5. Mitä mieltä olet yrityksen toimintaterapeuttien taidosta konsultoida, ohjata ja opettaa asiakasta, tämän perheenjäseniä, työryhmää ja muita asianosaisia asiakkaan kuntoutukseen liittyvissä asioissa?

6. Yleisiä kommentteja liittyen yrityksen toimintaterapeuttien toimintaterapiaosaamiseen:

Kommunikointi

7. Millä tavoin pidät yhteyttä yritykseen?

- Puhelimitse

- Sähköpostitse
- Kasvotusten palavereissa

8. Miten hyvin saat yhteyden yritykseen sähköpostitse?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

9. Miten hyvin saat yhteyden yritykseen puhelimella?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

10. Käytätkö jotain muuta viestintätapaa, mitä? Toivoisitko jotain muuta viestintätapaa, mitä?

11. Oletko itse yhteydessä terapian kuluessa hoitavaan terapeuttiin?

12. Kuinka tyytyväinen olet toimintaterapeuttien tavoitettavuuteen?

- 1

- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

13. Kuinka hyvän keskusteluyhteyden saat muodostettua yrityksen toimintaterapeuttien kanssa?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

14. Ovatko toimintaterapeutit helposti lähestyttäviä?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

15. Miten hyvin tieto siirtyy Sinun ja yrityksen välillä?

16. Saapuvatko terapiapalautteet määräaikaan mennessä?

Mielipiteenne terapian toteuttamisesta

Vastaa seuraaviin kysymyksiin käyttäen asteikkoa 0-5 (1=erittäin huono, 2=huono, 3=kohtalainen, 4=hyvä, 5=erittäin hyvä ja 0=en osaa sanoa). Osion lopussa on kommentti –kenttä, johon voit kommentoida tarpeen tullen.

17. Kuinka tyytyväisiä olette kuntoutusjakson realististen tavoitteiden asettamiseen?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

18. Ovatko terapian tavoitteet huomioineet mielestäsi kuntoutussuunnitelmaa riittävästi?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

19. Miten hyvin yrityksessä toteutetussa toimintaterapiassa on saavutettu jaksolle asetetut tavoitteet?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

0

20. Oletko muodostanut kuntoutusjaksolle odotuksia? Millaisia? Ovatko odotukset täyttyneet?

Onko yritys mielestäsi huomionut hyvin asiakkaan (kohdat 20-22):

21. oman verkoston, esimerkiksi perheen

1

2

3

4

5

0

22. ympäristön, esimerkiksi koulun

1

2

3

4

5

0

23. mielenkiinnon kohteet ja toiveet?

1

2

3

4

5

0

24. Miten hyvin toimintaterapeutit ovat huomioineet kohdat 20-22 kuntoutuksessa?

25. Kuinka hyvin mielestäsi yritys on onnistunut lisäämään/yhdistämään toimintaterapian osaksi arkea?

Miten tyytyväinen olette sinun ja yrityksen yhteistyöhön asiakkaan asioissa. Eli millaista

yhteistyön sujuvuus on

26. palaverissa

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

27. kuntoutussuunnitelman laadinnassa

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

28. muussa yhteistyössä?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

29. Miten mielestäsi yritys edustaa itseään yhteistyöpalaverissa?

30. Oletko tyytyväinen siihen miten yrityksen edustaja tuo esille asiakkaan toiminnan näkökulmaa?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 0

31. Miten riittävästi olet ollut tietoinen terapioiden etenemisestä?

32. Mahdollisia kommentteja liittyen yhteistyöhön sinun ja yrityksen toimintaterapeuttien välillä:

Yleisiä kysymyksiä

33. Yrityksessä osa toimintaterapeuteista muodostaa jo GAS-tavoitteita. Mitä mieltä olet heidän asettamistaan GAS-tavoitteista? Ovatko hyvin asetettuja?

34. Millaisia toimintaterapian tarpeita näette tulevaisuudessa?

- Yksilöterapia
- Pariterapia
- Ryhmäterapia
- Monimuototerapia

35. Kommentteja tulevaisuuden tarpeisiin liittyen:

36. Valitse seuraavista vaihtoehdoista yksi-kolme toimivaa asiaa, jotka sopivat sinun mielestäsi parhaiten ko. yritykseen.

- asiakaslähtöisyys
- toimintaterapioiden palautteet
- arviointimenetelmien käyttö
- toimintaterapiakeinojen monipuolisuus
- tavoitteiden asettaminen
- tavoitteiden toteutuminen
- toimintaterapeuttien lisäkoulutukset

37. Valitse seuraavista vaihtoehtoista yksi-kolme parannettavaa asiaa, jotka sopivat sinun mielest parhaiten ko. yritykseen.

- asiakaslähtöisyys
- toimintaterapioiden palautteet
- arviointimenetelmien käyttö
- toimintaterapiakeinojen monipuolisuus
- tavoitteiden asettaminen
- tavoitteiden toteutuminen
- toimintaterapeuttien lisäkoulutukset

38. Minkä kouluarvosanan (4-10) annat yritykselle? Miksi, perusteluja?

39. Muita terveisiä ja toiveita yritykselle:
